

Siromaštvo u EU

Bonić, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:550090>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

Matea Bonić

Siromaštvo u EU

Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

Matea Bonić

Siromaštvo u EU

Završni rad

JMBAG: 0303064418, redovna studentica

Studijski smjer: Ekonomija

Kolegij: Ekonomska sociologija

Mentor: doc. dr. sc. Saša Stjepanović

Pula, rujan 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Matea Bonić, kandidat za prvostupnika ekonomije, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Matea Bonić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobriše u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom *Siromaštvo u EU* koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobriše u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. DEFINIRANJE I MJERENJE SIROMAŠTVA	2
2.1. Apsolutno siromaštvo	5
2.2. Relativno siromaštvo	6
2.3. Subjektivno mjerenje siromaštva	7
3. SIROMAŠTVO U EUROPSKOJ UNIJI - POKAZATELJI	8
3.1. Stopa rizika od siromaštva prije i nakon socijalnih transfera	9
3.2. Osobe u riziku od siromaštva: AROP pokazatelj	14
3.2.1. Osobe u riziku od siromaštva prema spolu i dobi.....	17
3.2.2. Osobe u riziku od siromaštva prema vrsti kućanstva	18
3.2.3. Osobe u riziku od siromaštva prema razini obrazovanja	19
3.2.4. Osobe u riziku od siromaštva prema statusu aktivnosti	20
3.2.5. Osobe u riziku od siromaštva prema ograničenju aktivnosti	21
3.2.6. Osobe u riziku od siromaštva prema stupnju urbanizacije.....	22
3.3. Osobe u teškoj materijalnoj deprivaciji	23
3.4. Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada.....	26
4. KAKO SE EUROPSKA UNIJA BORI PROTIV SIROMAŠTVA.....	28
5. SIROMAŠTVO U RH – USPOREDBA POKAZATELJA	29
6. ZAKLJUČAK	33
LITERATURA.....	35
POPIS SLIKA, GRAFIKONA I TABLICA.....	38
SAŽETAK.....	39
SUMMARY	40

1. UVOD

Svijet su posljednjih godina preplavila nova tehnološka otkrića koja su omogućila neprestan i ubrzan tehnološki razvoj, ali i razvoj života općenito, te pružila ljudima mogućnost da svakim danom budu sve bolji, uspješniji i pametniji. Međutim, ipak se mora priznati da je svijet zbog nekih globalnih problema stao ili se čak unazadio, pogotovo kada se govori o problemu siromaštva. Možda je čak i najveći paradoks današnjice upravo taj što, dok se raspoložive najveće proizvodne mogućnosti i dok se svakodnevno lansira novi proizvod koji će se sutra naći na policama, još uvijek postoje ljudi koji nemaju pristup čaši pitke vode. Nažalost, razmjer je takvih danas veći nego ikad prije. Jaz između bogatih i siromašnih godinama je sve veći te se bogati enormno bogate, a siromašni žive u sve težim uvjetima.

Siromaštvo je globalni društveni problem koji se smatra nepoželjnim te se za njegovo suzbijanje uvijek traže nova rješenja. Da bi ona bila učinkovita, najbitnije je ustanoviti problem. Kada je problem ustanovljen, treba procijeniti razmjere, odnosno pronaći adekvatan način kako bi se izmjerio. Tek se nakon izmjerenja problema može otkriti što ga uzrokuje i kako bi trebalo postupiti njegovu rješavanju.

Prije same razrade teme, u prvom će se dijelu rada najprije definirati siromaštvo, a potom će se objasniti koncept apsolutnog, odnosno relativnog siromaštva. U razradi se teme, pomoću stope rizika od siromaštva, ali i osoba koje se nalaze u riziku od siromaštva, prikazuju i analiziraju pokazatelji siromaštva na razini zemalja članica Europske unije. Kao pokazatelji uzimaju se u obzir društvene skupine koje su najviše pogođene rizikom od siromaštva na razini Europske unije. Osim toga, analizira se i pokazatelj osoba koje žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada, ali i osoba koje žive u teškoj materijalnoj deprivaciji. Ovi se pokazatelji promatraju na razini cijele Europske unije kao udio stanovništva u postotku, ali i na razini zemalja članica kao broj ljudi u odnosu na milijun ljudi. U zadnjem dijelu rada se prikazuju i analiziraju pokazatelji siromaštva za Republiku Hrvatsku usporedno sa vrijednostima na razini Europske unije. Analizom pokazatelja siromaštva, cilj je ovog rada donijeti samostalan zaključak o tome koje se zemlje Europske unije nalaze na zavidnoj, odnosno nezavidnoj poziciji kada se govori o siromaštvu, dok se sa socijalnog aspekta nastoji zaključiti koje su društvene skupine najugroženije na razini Europske unije.

2. DEFINIRANJE I MJERENJE SIROMAŠTVA

Pojam „siromaštvo“ za svakog pojedinca ima različitu definiciju. Svaki bi od tih pojedinaca naveo da je to ustvari stanje u kojem ljudi imaju dohotke koji ne zadovoljavaju njihove osobne potrebe, no i dalje ostaje problematičnim povući neporecivu liniju između siromašnih i bogatih jer je teško utvrditi koliki je to dohodak i što se podrazumijeva pod sintagmom „osobne potrebe“. Ipak, jasno je da problem nije taj što na policama nema dovoljno hrane ili dovoljno pitke vode. Problem je u globalnoj i lokalnoj raspodjeli dobara.

Kada se govori o nejednakosti po pitanju bogatstva, činjenica je da, i povijesno gledano, svijet nikad nije bio potpuno jednak. Nejednakosti su postojale od samih početaka i to je jasno, ali problem je taj što su se godinama te nejednakosti produbljivale do te mjere da predstavljaju jedan od najvećih problema današnjice. Socijalna se nejednakost iskazuje upravo pojmom „siromaštvo“.

Službena definicija siromaštva u EU glasi:

Smatra se da ljudi žive u siromaštvu ukoliko njihovi prihodi i resursi nisu dostatni za životni standard koji se u društvu u kojem žive smatra prihvatljivim. Uslijed svojega siromaštva, takve su osobe višestruko ugrožene – od nezaposlenosti, niskih prihoda, loših uvjeta stanovanja, neodgovarajuće zdravstvene zaštite do zapreka doživotnom učenju, kulturnim, sportskim i rekreacijskim aktivnostima koje su standard za druge ljude a može im biti ograničen i pristup temeljnim pravima.¹

Povjesničar i ekonomist David Landes u svojem djelu *Bogatstvo i siromaštvo naroda, zašto su neki tako bogati a neki tako siromašni* smatra da bi fokus razvijenih zemalja trebao biti na siromašnim zemljama jer će u suprotnom *siromašne zemlje uzeti ono što ne mogu napraviti – ako ne mogu zaraditi izvozom roba, izvozit će ljude*. Bogatstvo definira kao *neodoljiv magnet*, a siromaštvo kao *žestoko sredstvo zagađivanja* jer mir građana dugoročno ovisi o blagostanju drugih.²

¹ A. Šundalić, *Sociologija*, Osijek, Sveučilište J.J. Strossmayera, 2011., str 119.

² D. Landes, *Bogatstvo i siromaštvo naroda - zašto su neki tako bogati a neki tako siromašni*, Zagreb, Masmedia, 2003., str. 20

Zoran Šućur u svojoj knjizi *Siromaštvo: teorije, koncepti i pokazatelji* navodi pet skupina faktora (prema P. Spickeru) vezanih uz siromaštvo:

1. *Ozbiljan nedostatak fizičke udobnosti (hrana, sklonište, odjeća)*
2. *Izraženi zdravstveni problemi (bolest, fizička slabost, kraće trajanje života)*
3. *Nedostatak sigurnosti (gubitak prihoda, opasna radna okolina ili susjedstvo)*
4. *Izraženi nedostatak socijalnih vrijednosti (slabo obrazovanje, izostanak plaćenog rada, neposjedovanje simbola srednje klase)*
5. *Izražen nedostatak vrijednosti prihvaćanja (slaba ili nikakva politička participacija, diskriminacija)*

*Dakle, siromaštvo se ne može svesti samo na materijalnu dimenziju života kao niti na nedostatak prihoda. Ono se širi i na sociokulturnu dimenziju pa i psihološku.*³

Siromašna se zemlja suočava s brojnim problemima, no ono što ju čini siromašnom upravo je to što nije sposobna kombinirati osnovne elemente napretka – rad, kapital, prirodne resurse i inovacije. Možda je najveći problem upravo u tome što jedna zapreka vodi drugoj zbog čega dolazi do čuvenog „začaranog kruga siromaštva“. Začarani krug siromaštva definira se kao skup faktora ili događaja kojima će se siromaštvo, jednom započeto, vjerojatno nastaviti ako nema vanjske intervencije.⁴ Počnimo od niskog dohotka. Niska razina dohotka nailazi na još veći problem – niska štednja. Niska štednja će usporiti rast kapitala, a usporavanje rasta kapitala rezultira nemogućnošću uvođenja novih strojeva i rasta produktivnosti. Na kraju se kruga stanje ponovno vraća na početak – niska produktivnost rezultira niskim dohocima. Nastavno na ovo, ostali čimbenici siromaštva također sami sebe pojačavaju: visoka nezaposlenost, nejednakost u dohotku, raširena korupcija, niska razina obrazovanja i ostalo.

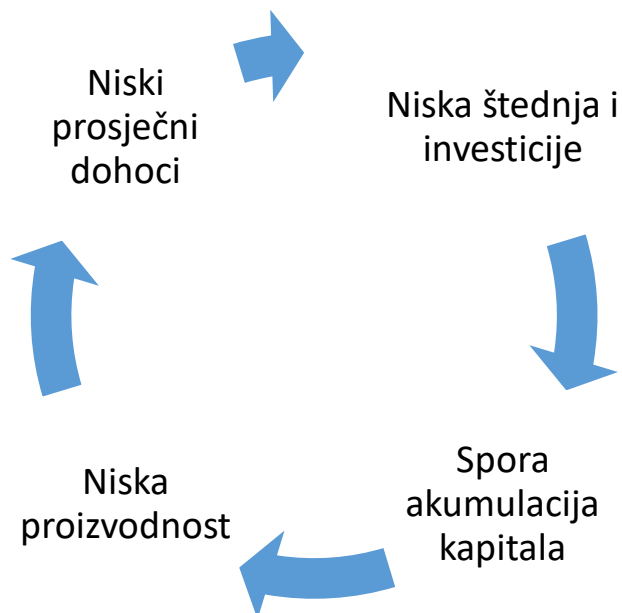
³ A. Šundalić op. cit., str. 116.

⁴ Hutckhinsonova enciklopedija, *Ciklus siromaštva*, dostupno na: <https://encyclopedia.thefreedictionary.com/Cycle+of+poverty>, pristupljeno: 18.07.2020.

Sachs „zamku siromaštva“ objašnjava kao: *Siromašni počinju s vrlo niskom razinom kapitala po osobi, a zatim se nađu u zarobljeništvu, jer omjer kapitala po osobi zapravo pada s generacije na generaciju. Količina kapitala po osobi opada kada populacija raste brže nego što se kapital gomila. Pitanje za rast dohotka po glavi stanovnika je je li neto akumulacija kapitala dovoljno velika da može pratiti rast stanovništva.*⁵

Također, smatra da je glavni razlog siromaštva određenih zemalja nedostatak šest vrsta kapitala: ljudskog, poslovnog, prirodnog, javno institucionalnog kapitala, kapitala znanja te infrastrukture. Da bi se prekinuo začarani krug siromaštva, odnosno da bi zemlja izišla iz zamke siromaštva, trebaju se uložiti zajednički naponi kako bi se poduzeli koraci u različitim smjerovima istodobno. Strana bi ulaganja u državu značila veliki korak prema povećanju razine poslovnog kapitala i dohotka. Javni bi sektor trebao staviti fokus na ulaganje u zdravstvo i obrazovanje, odnosno u ljudski kapital, infrastrukturu, prirodni kapital te javno institucionalni kapital, ali dijelom i u kapital znanja.

Začarani krug siromaštva

⁵ J. Sachs, *Kraj siromaštva – ekonomske mogućnosti našeg doba*, Zagreb, Algoritam 2007., str. 244

2.1. Apsolutno siromaštvo

*Apsolutno ili ekstremno siromaštvo je situacija u kojoj osobe nemaju osnovne uvjete za preživljavanje.*⁶

U ovom se konceptu procjenjuje koja su to sredstva potrebna za zadovoljenje osnovnih ljudskih potreba. Pojedinci u ovoj situaciji nemaju procijenjena sredstva koja bi im omogućila zadovoljenje njihovih osnovnih potreba – žive u neodgovarajućim životnim uvjetima – bez pitke vode, susreću se s gladovanjem te u većini slučajeva lijekovi i odjeća predstavljaju luksuz koji im je nedostižan. Za mjerenje apsolutnog siromaštva mora se utvrditi granica siromaštva koju čini određeni iznos prihoda za dnevnu potrošnju, a koji osigurava minimum životnog standarda stanovništva. Ta se razina prihoda naziva linijom apsolutnog siromaštva. Procjenjuju se osnovna sredstva koja su potrebna za zadovoljenje minimalnih ljudskih potreba (kakvoća i količina hrane, odjeće, stanovanja). Prema nekim suvremenijim pristupima, tome se dodaje i obrazovanje, zdravstvena zaštita, sigurnost i razonoda.

Siromašnima se smatraju ljudi koji žive ispod utvrđene minimalne razine stvarnog prihoda koji je nužan za zadovoljenje osobnih potreba. U Izveštaju o ljudskom razvoju koji je Svjetska banka objavila za 2016. godinu, utvrđeno je da su siromašni svi ljudi koji imaju prihode manje od 1,9 USD prema kupovnoj moći, pa se može reći da je to trenutno međunarodna linija siromaštva.⁷ Međutim, problem predstavlja primjenjivost granice siromaštva s obzirom na razliku u razvijenosti zemalja – 1,9 USD po danu prihvatljivo je u zemlji s niskim dohotkom, no za one zemlje koje imaju srednji dohodak, ova je granica suviše niska. S obzirom na navedene razlike, svaka bi zemlja trebala utvrditi vlastitu nacionalnu liniju siromaštva kao granicu siromaštva. Nažalost, i u slučaju utvrđivanja nacionalne granice siromaštva postoje ograničenja poput onih da su troškovi života veći u urbanim nego u ruralnim područjima, da postoji određeni udio „sive ekonomije“ kojim se iskrivljuje pravi prihod stanovništva te se samim time slika o siromaštvu drastično mijenja.

⁶ Udruga Pragma, S. Fišer, *Siromaštvo i nejednakost u EU*, Zagreb, 2016. str. 14
Dostupno na: http://www.udruga-pragma.hr/wp-content/uploads/2016/02/HMPS_publicacija-SIROMASTVO-I-NEJEDNAKOST-U-EU.pdf, pristupljeno: 20.07.2020.

⁷ N. Aksentijević, N. Bogović, Z. Ježić, *Ekonomika razvoja*, Sveučilište u Rijeci, Rijeka, 2019., str. 77

U slučaju da se potrošačka košarica⁸ uzme kao kriterij za utvrđivanje siromaštva, linija bi siromaštva u mnogim zemljama značajno odstupala od aktualne međunarodne linije siromaštva. Unatoč svim preprekama, UN i Svjetska banka nastoje riješiti ovaj problem tako što utvrđuju liniju siromaštva za pojedina područja ili pojedine regije u svijetu. Ekstremno je siromaštvo najčešće prisutno u zemljama u razvoju, no kriza iz 2008. rezultirala je pojavom apsolutnog siromaštva i u Europskoj uniji.

2.2. Relativno siromaštvo

*Relativno siromaštvo je situacija u kojoj je nekim ljudima način života i razina prihoda značajno lošija u odnosu na standard života u zemlji ili regiji u kojoj žive te se stoga bore živjeti normalnim životom i sudjelovati u uobičajenim ekonomskim, socijalnim i kulturnim aktivnostima.*⁹

Za razliku od apsolutnog siromaštva u kojem je svaki pojedinac uvijek na isti način siromašan, ma u kojoj zemlji ili regiji živio, kod relativnog siromaštva to nije slučaj. Pojedinac koji si nema mogućnost priuštiti svakodnevno barem jedan obrok i čašu vode, bit će siromašan neovisno o tome živi li u bogatoj ili siromašnoj zemlji, dok će značenje relativnog siromaštva varirati ovisno o zemlji u kojoj pojedinac živi, odnosno standardu pojedine države za većinu stanovništva u određenom vremenu. S obzirom na to, granica će siromaštva u ovom slučaju biti drugačije povučena u bogatoj, odnosno siromašnoj zemlji. Ljudi su prema ovom konceptu siromašni ako je njihov dohodak toliko nizak da si ne mogu priuštiti standard života koji se smatra normalnim za društvo u kojem žive. Odgovarajući standard uključuje, primjerice, adekvatno obrazovanje i zdravstvenu skrb, a ljudi koji uživaju standard države ograničavaju se od onih koji si to ne mogu priuštiti te tako nastupa socijalna isključenost.

⁸ Troškovi prehrane, troškovi odjeće i obuće, troškovi stanovanja te troškovi za medicinsku skrb

⁹ S. Fišer, op.cit., str. 15

Jedan je od problema relativnog koncepta taj što se uspoređivanjem stopa relativnog siromaštva između zemalja ne uzima u obzir razlika u životnom standardu. U slučaju zemalja EU, siromaštvom je označen svaki prihod niži od 60% prosječnog prihoda. Primjerice, uzme li se u obzir prosječni prihod četveročlane obitelji u Njemačkoj i u Rumunjskoj, linija će se siromaštva bitno razlikovati. Pojedinaac koji je relativno siromašan u Njemačkoj nije u istoj poziciji kao pojedinac koji je relativno siromašan u Rumunjskoj upravo zbog općeg standarda koji je u Rumunjskoj znatno niži. U zemlji koja ima nizak životni standard siromaštvo će biti ekstremnije bez obzira na to što je stopa relativnog siromaštva niža i što se siromašni ne razlikuju u tolikoj mjeri od općeg standarda ostalog stanovništva. Ovakva situacija dovodi do toga da se takve zemlje ne smatraju „ozbiljno siromašnima“ jer pokazatelji relativnog siromaštva neće pokazati problem u onoj mjeri u kojoj problem zaista postoji.

2.3. Subjektivno mjerenje siromaštva

Uvjetno se može govoriti i o subjektivnom siromaštvu – subjektivnoj procjeni pojedinca je li siromašan ili nije. Dakako, subjektivna procjena ne mora biti stvarni pokazatelj siromaštva, jer pojedinac je donosi u usporedbi s drugima, uglavnom bogatijima.¹⁰

Primjerice, netko tko nema automobil i živi u stanu može sebe smatrati siromašnim u usporedbi sa svojim kolegom koji posjeduje dva automobila i veliku obiteljsku kuću. Države će svoje siromaštvo iskazati stopama socijalne pomoći koju daju svojem stanovništvu, ali ako se u obzir uzmu subjektivne procjene stanovništva, siromaštvo postaje mnogo veće (iako u većini situacija i pretjerano s obzirom na potrebe i želje pojedinaca). Može se reći da je prava slika siromaštva negdje između pokazatelja siromaštva prema davanjima socijalne pomoći i subjektivnog gledanja na siromaštvo.

¹⁰ A. Šundalić, op.cit., str. 116

3. SIROMAŠTVO U EUROPSKOJ UNIJI - POKAZATELJI

Unatoč brojnim programima i mjerama suzbijanja siromaštva koje provodi Europska unija, siromaštvo je i dalje jedan od najvećih stvarnih problema koji ugrožava održivi ekonomski razvoj. Pojedinci su u riziku od siromaštva:

- ako su u riziku od relativnog dohodovnog siromaštva (AROP pokazatelj) i/ili
- ako su teško materijalno ugroženi (teška materijalna deprivacija; SMD pokazatelj) i/ili
- ako žive u kućanstvu s niskim intenzitetom rada

Budući da se ovi potpokazatelji često preklapaju, ljude mogu pogoditi dvije, pa čak i sve tri navedene vrste siromaštva. Međutim, osoba se ubraja samo u jednu kategoriju, čak i ako spada u više njih. Uz navedena tri pokazatelja siromaštva koji se mjere u Europskoj uniji, stopa rizika (prije i nakon socijalnih transfera) još je jedan bitan pokazatelj koji odražava stanje siromaštva u Europskoj uniji, odnosno njezinim zemljama članicama.

Kako bi se što uspješnije borilo protiv siromaštva, nužno je identificirati i uočiti društvene skupine koje imaju povećan rizik od siromaštva, ali i utvrditi razloge zbog kojih je tome tako. Prema izvješćima Europske unije, riziku od siromaštva najviše su izložene žene, mladi ljudi, osobe s invaliditetom, nezaposleni, kućanstva sa samohranim roditeljem, ljudi s nižim stupnjem obrazovanja, ali i osobe koje žive u ruralnim područjima. Uz rizik od relativnog dohodovnog siromaštva sa socijalnog aspekta, uzimaju se u obzir i osobe koje su od riziku od siromaštva prema:

- spolu i dobi
- vrsti kućanstva
- razini obrazovanja
- zaposlenosti
- ograničenju aktivnosti
- stupnju urbanizacije

Istraživanje SILC¹¹, na razini EU-a, obvezatno je istraživanje i referentni izvor podataka za praćenje statistike dohotka, siromaštva i socijalne isključenosti. Istraživanje provode sve zemlje članice redovito u godišnjoj periodici. Pokazatelji se temelje na konceptu relativnog siromaštva koji uzima u obzir raspoloživi dohodak kućanstva, broj članova u kućanstvu (veličinu kućanstva) i distribuciju dohotka unutar populacije. Osnovni je pokazatelj stopa rizika od siromaštva. To je postotak osoba koje imaju raspoloživi ekvivalentni dohodak ispod praga rizika od siromaštva. Stopa rizika od siromaštva ne pokazuje koliko je osoba stvarno siromašno, nego koliko njih ima dohodak ispod praga rizika od siromaštva. Prag rizika od siromaštva postavljen je na 60% od srednje vrijednosti (medijana) ekvivalentnoga raspoloživog dohotka svih osoba.¹²

3.1. Stopa rizika od siromaštva prije i nakon socijalnih transfera

Kada se govori o stopi siromaštva, važno je razlikovati stopu siromaštva prije socijalnih transfera, odnosno stopu siromaštva nakon socijalnih transfera. Upravo ove stope ukazuju na važnost, ali i učinkovitost sustava preraspodjele. Stopa rizika od siromaštva nakon socijalnih transfera znatno je niža od one prije socijalnih transfera. Važno je naglasiti da se obje stope računaju koristeći isti prag siromaštva – 60% medijana dohotka. *Uspoređujući stopu prije socijalnih transfera sa standardnom stopom rizika, uviđa se redistribucijski učinak socijalnih transfera koji u određenoj mjeri smanjuje broj ljudi koji se nalazi u riziku od siromaštva.¹³*

¹¹ *Statistic on Income and Living Conditions*

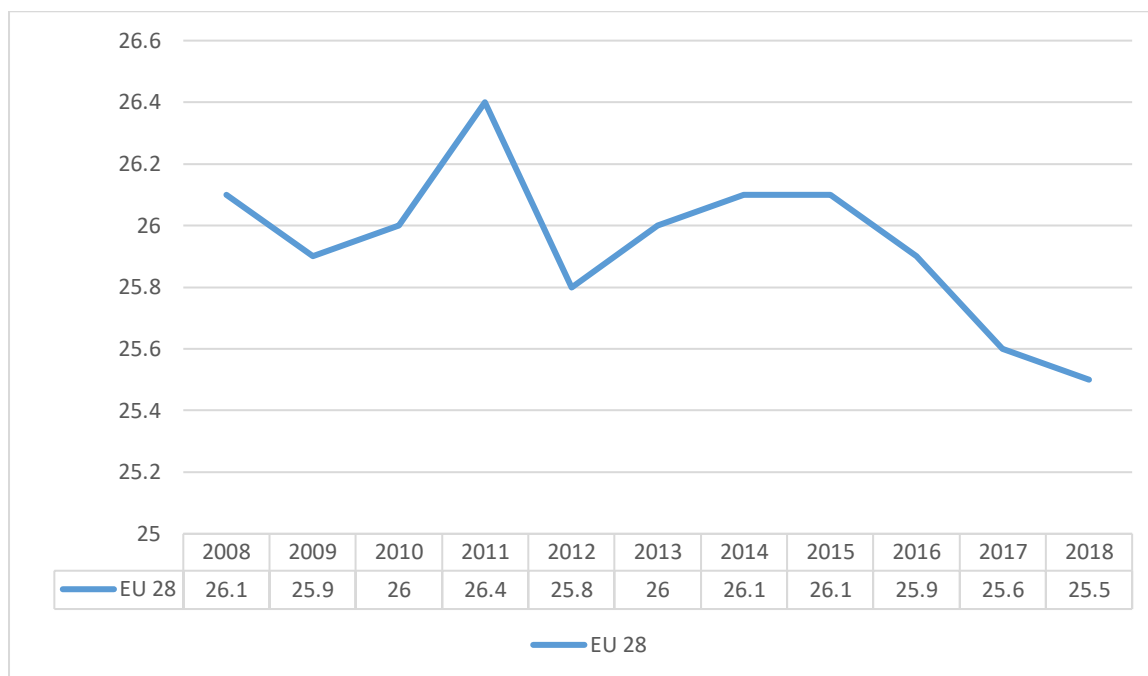
¹² Državni zavod za statistiku, *Pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti u 2018.*, dostupno na: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/14-01-01_01_2019.htm, [pristupljeno: 22.07.2020.]

¹³ EUROSTAT, *Statistički podaci o dohodovnom siromaštvu*, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=286506>, [pristupljeno: 22.07.2020.]

Stopa rizika od siromaštva prije socijalnih transfera mjeri hipotetsku situaciju u kojoj socijalni transferi izostaju (mirovine se ne smatraju socijalnim transferima).¹⁴

Prema Grafikonu 1., u periodu 2008. – 2018. godine, najviša je stopa rizika od siromaštva bila 2011. godine. Spomenuta se godina može smatrati rezultatom prekretnice iz 2009. godine kada je stopa počela rasti kao posljedica socijalnih učinaka ekonomske krize. Godinu dana kasnije, uzlazni trend počinje padati, a do 2018. godine dostiže najnižu razinu od 26,4%. Uspoređujući stope iz 2012. godine i 2018. godine, prema Grafikonu 2., vidljivo je da se stopa smanjila u čak 18 zemalja članica Europske unije. Najveći je pad od 8,5% zabilježila Irska, dok je najveći rast od 5,1% zabilježila Estonija.

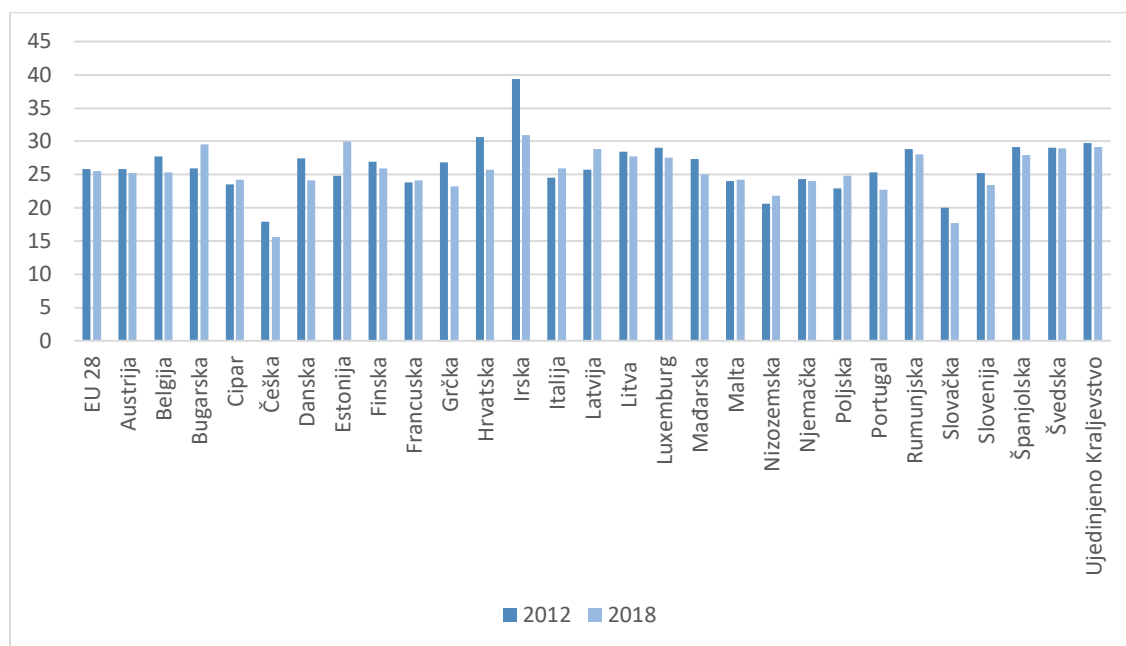
Grafikon 1. Stopa rizika od siromaštva u Europskoj uniji prije socijalnih transfera u razdoblju 2008. - 2018., izraženo u postotku

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *At risk of poverty rate before social transfers by sex*, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesov250/default/table?lang=en> [pristupljeno: 22.07.2020.]

¹⁴ Eurostat, *At risk of poverty rate before social transfers by sex – EU-SILC- survey* dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=tesov250>, [pristupljeno 22.07.2020.]

Grafikon 2. Stopa rizika od siromaštva u Europskoj uniji prije socijalnih transfera, za 2018.godinu, prema zemljama članicama, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *At risk of poverty rate before social transfers by sex*, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesov250/default/table?lang=en>, [pristupljeno: 22.07.2020.]

Stopa rizika od siromaštva je udio ljudi s ekvivalentnim raspoloživim dohotkom (nakon socijalnog transfera) ispod praga rizika od siromaštva, koji je postavljen na 60% nacionalnog srednjeg izjednačenog raspoloživog dohotka nakon socijalnog osiguranja transferi. Ovaj pokazatelj ne mjeri bogatstvo.¹⁵

Blagi trend rasta stope rizika od siromaštva nakon socijalnih transfera za EU vidljiv je prema Grafikonu 3. Rastući trend počeo je 2010. kada je stopa iznosila 16,5%. Kada se gleda razdoblje 2011. – 2013. ne uočavaju se neke veće promjene. Međutim, godinu dana kasnije dolazi donaglog rasta od čak 0,5% te upravo 2014. godina predstavlja prekretnicu nakon koje slijede dvije godine s najvišom stopom rizika od siromaštva od čak 17,3%. Godine 2017. stopa prvi put nakon tri godine pada ispod 17% te iznosi 16,9%. Ipak, u posljednjoj je godini za koju su dostupni podaci (2018.) zabilježeno ponovno povećanje stope iznad 17% te ona iznosi 17,1%.

¹⁵ Eurostat, *At risk of poverty rate after social transfer*, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/T2020_52, [pristupljeno: 22.07.2020.]

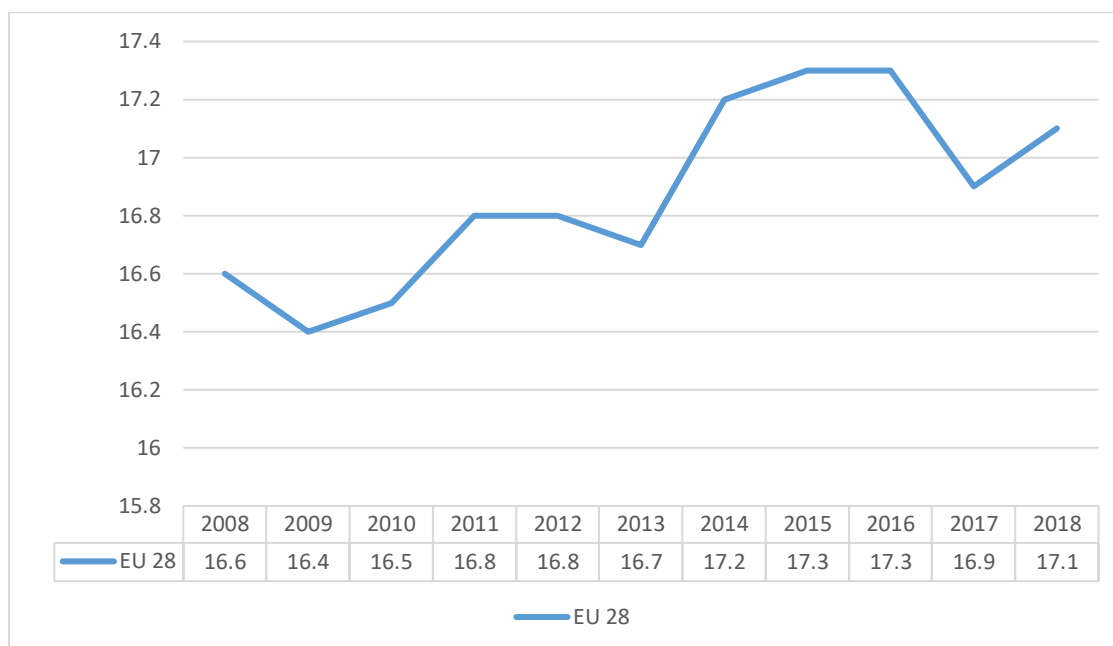
Socijalnim je transferima stopa opasnosti od siromaštva stanovništva u državama skupine EU-28 smanjena 2018. s 25,5% prije transfera na 17,1 % nakon transfera čime je 8,4% osoba koje bi inače bile u opasnosti od siromaštva podignuto iznad praga siromaštva. Te bi osobe bez socijalnih transfera bile u opasnosti od siromaštva.¹⁶

Gledajući stopu rizika od siromaštva u državama članicama Europske unije, usporedno za razdoblje 2012. i 2018. godine, može se uočiti da se u 2018. godini čak u sedam zemalja članica Europske unije smatralo da jedna petina stanovništva, ili čak i više, živi u riziku od siromaštva. Te su zemlje Bugarska, Estonija, Italija, Litva, Latvija, Rumunjska i Španjolska. Broj se takvih zemalja smanjio za dvije u odnosu na 2017. godinu kada su se u te zemlje ubrajale Republika Hrvatska i Grčka. Zahvaljujući padu stope rizika od siromaštva ispod 20%, spomenute se zemlje više ne nalaze na tom popisu.

Prema Grafikonu 4., zemlja s najvišom stopom rizika od siromaštva je Rumunjska koja u 2018. godini ima stopu od čak 23,5%, koja je u odnosu na 2012. godinu narasla za 0,6%. Grčka je 2012. godine bila zemlja s najvišom stopom rizika od 23,1%, no u 2018. godini ta je stopa pala na 18,5%. Republika Hrvatska je s 20,4% 2012. godine pala na 19,3% u 2018. godini. Kao zemlja s najnižom stopom rizika od siromaštva izdvaja se Češka čija je stopa iznosila 9,6% 2012. godine te je održala istu stopu i u 2018. godini. Uz Češku je 2012. godine stajala i Nizozemska sa stopom od 10,1%, no stopa je te zemlje narasla u 2018. za čak 3,2% što ju je podosta udaljilo od Češke. Uz Češku stoji Finska sa stopom od 12%.

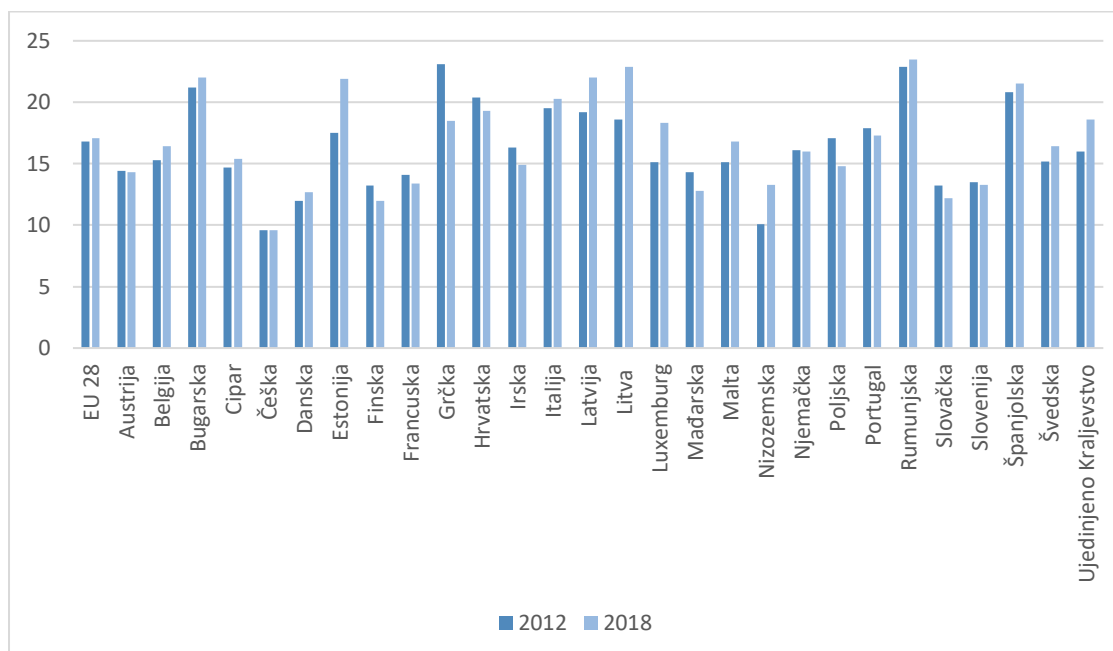
¹⁶ EUROSTAT, *Statistički podaci o dohodovnom siromaštvu*, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=286506>, [pristupljeno: 22.07.2020.]

Grafikon 3. Stopa rizika od siromaštva u Europskoj uniji nakon socijalnih transfera u razdoblju 2008. - 2018., izraženo u postotku

Izvor: izrada autora, prema podacima sa EUROSTAT-a, *At risk of poverty rate after social transfers*, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tespm010/default/table?lang=en>, [pristupljeno: 25.07.2020.]

Grafikon 4. Stopa rizika od siromaštva u Europskoj uniji nakon socijalnih transfera, za 2012. i 2018. godinu, prema zemljama članicama, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora, prema podacima sa EUROSTAT-a, *At risk of poverty rate after social transfers*, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tespm010/default/table?lang=en>, [pristupljeno: 25.07.2020.]

3.2. Osobe u riziku od siromaštva: AROP pokazatelj

AROP pokazatelj se temelji na EU-SILC (statistika o dohotku, socijalnoj uključenosti i životnim uvjetima). Prikazuje udio osoba s izjednačenim raspoloživim dohotkom ispod praga rizika od siromaštva koji je postavljen na 60% nacionalnog srednjeg ekvivalentnog raspoloživog dohotka nakon socijalnih transfera. Ovaj pokazatelj odgovara zbroju osoba koje (su):

- *izložene riziku od siromaštva – osobe s ekvivalentnim raspoloživim dohotkom ispod praga rizika od siromaštva – koji je postavljen na 60% nacionalnog srednjeg ekvivalentnog raspoloživog dohotka (nakon socijalnih transfera).*
- *teško materijalno ugrožene – imaju uvjete života teško ograničene nedostatkom resursa, imaju najmanje 4 od 9 sljedećih predmeta lišavanja:*
 - *ne mogu si priuštiti*
 - *plaćati stanarinu ili komunalne račune,*
 - *održavati dom adekvatno toplim,*
 - *suočiti se s neočekivanim troškovima,*
 - *jesti meso, ribu ili ekvivalent proteina svaki drugi dan,*
 - *tjedni odmor izvan kuće,*
 - *automobil,*
 - *perilica rublja,*
 - *televizor u boji ili*
 - *telefon.*
- *žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada – to su oni u dobi od 0 do 59 godina koji žive u kućanstvima u kojima odrasli (u dobi od 18 do 59 godina) rade 20% ili manje svog ukupnog radnog potencijala tijekom prošle godine.¹⁷*

Smatra se da osobe žive u riziku od siromaštva ako su izložene barem jednoj od navedenih triju situacija. Čak i ako su prisutne u nekoliko podindikatora, osobe se broje samo u jednom kako zbroj vrijednosti svakog pokazatelja ne bi doveo do dvostrukog brojenja u takvim slučajevima. AROP je glavni pokazatelj za praćenje cilja siromaštva iz Strategije EU 2020.

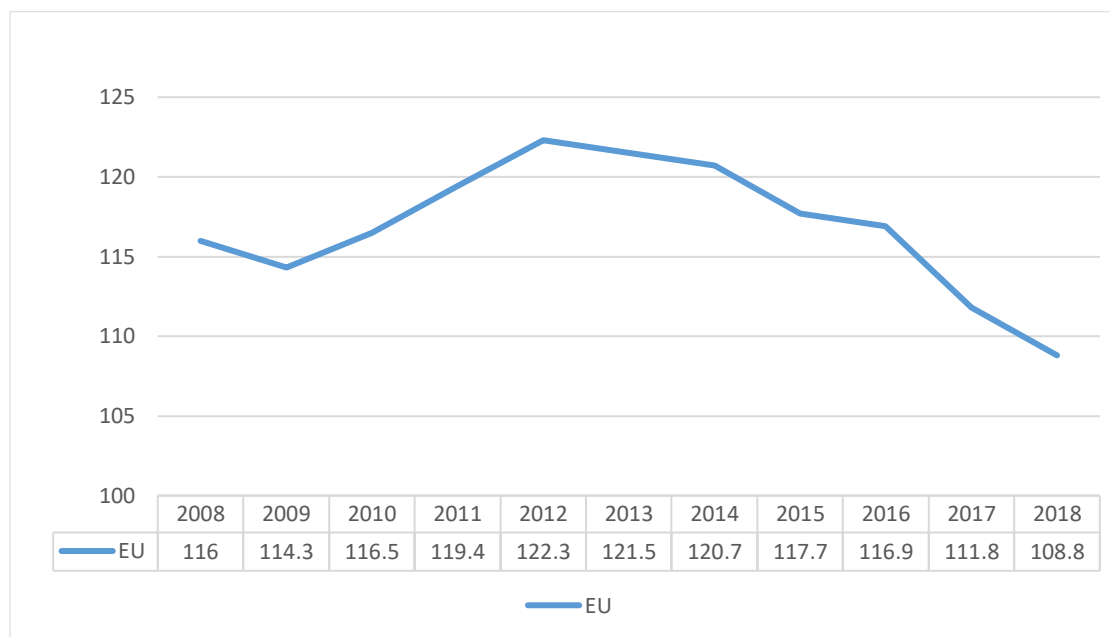
¹⁷ EUROSTAT, *People at risk of poverty or social exclusion*, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/t2020_50 [pristupljeno: 25.07.2020.]

U Europskoj uniji 2018. godine u riziku od siromaštva nalazilo se 108,8 milijuna ljudi, odnosno 21,8% stanovništva što je zapravo najmanja razina u navedenom periodu. Ova je razina manja za čak tri milijuna ljudi u odnosu na 2017. godinu. Iako je ovo najniža razina u navedenom periodu, bitno je naglasiti da je bez obzira na to otprilike svaki peti čovjek u Europskoj uniji iskusio barem jedan od triju oblika siromaštva – dohodovno, tešku materijalnu deprivaciju ili je živio u kućanstvu s niskim intenzitetom rada.

Prema Grafikonu 5, vidljivo je da Europska unija 2012. godine bilježi najveći broj osoba u riziku od siromaštva od čak 24,7%, odnosno oko 122 milijuna. Bitna je činjenica da EU posljednje tri godine održava trend pada, a veoma se značajan pad za čak 5,1 milijuna ljudi dogodio 2017. godine.

Strategija Europa 2020. usmjerena je na rizik od siromaštva ili socijalne isključenosti postavljajući kao jedan od ciljeva da do 2020. smanji broj osoba u riziku od siromaštva za najmanje 20 milijuna ljudi u odnosu na 2008. godinu. Gledajući broj iz 2008. godine, kada je otprilike 116 milijuna ljudi bilo u riziku od siromaštva, on se do 2018. smanjio za otprilike 5 milijuna ljudi što je daleko od cilja Europa 2020.

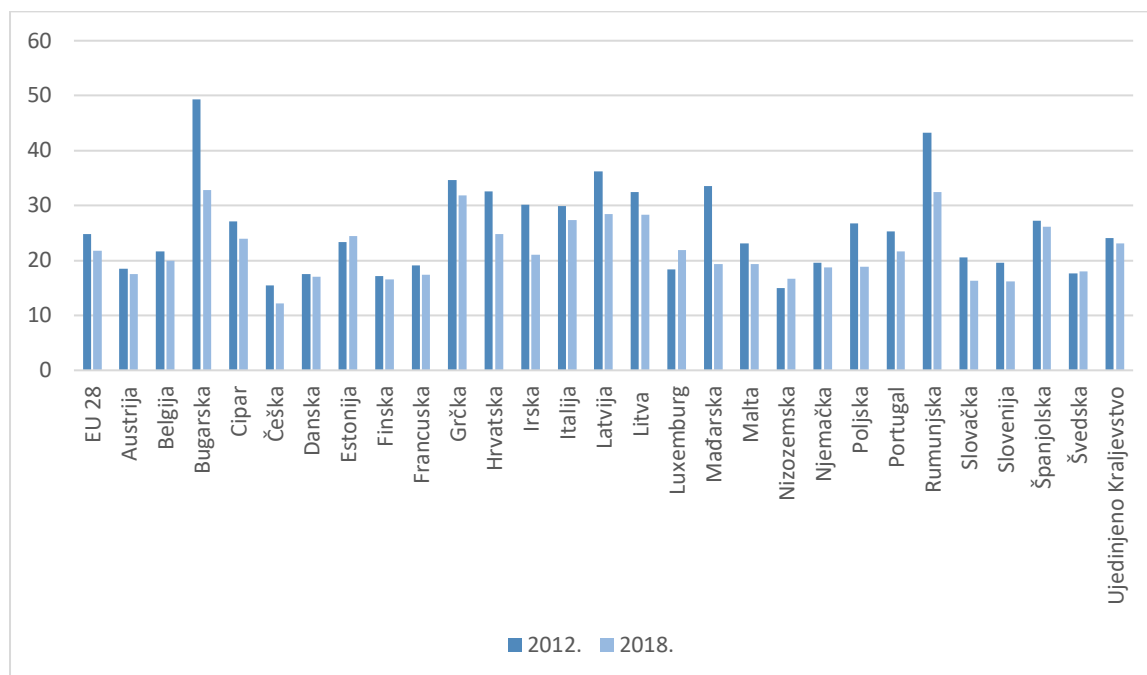
Grafikon 5. Osobe u riziku od siromaštva u Europskoj uniji u razdoblju 2008. – 2018. godine, izraženo u milijunima osoba

Izvor: izrada autora, prema podacima sa EUROSTAT-a, *People at risk od poverty or social exclusion*, dostupno na:

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_50&plugin=1, [pristupljeno: 26.07.2020.]

Grafikon 6. Osobe u riziku od siromaštva u Europskoj uniji za 2012. i 2018. godinu, prema zemljama članicama, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora, prema podacima sa EUROSTAT-a, *People at risk of poverty or social exclusion*, dostupno na:

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_50&plugin=1 [pristupljeno: 26.07.2020.]

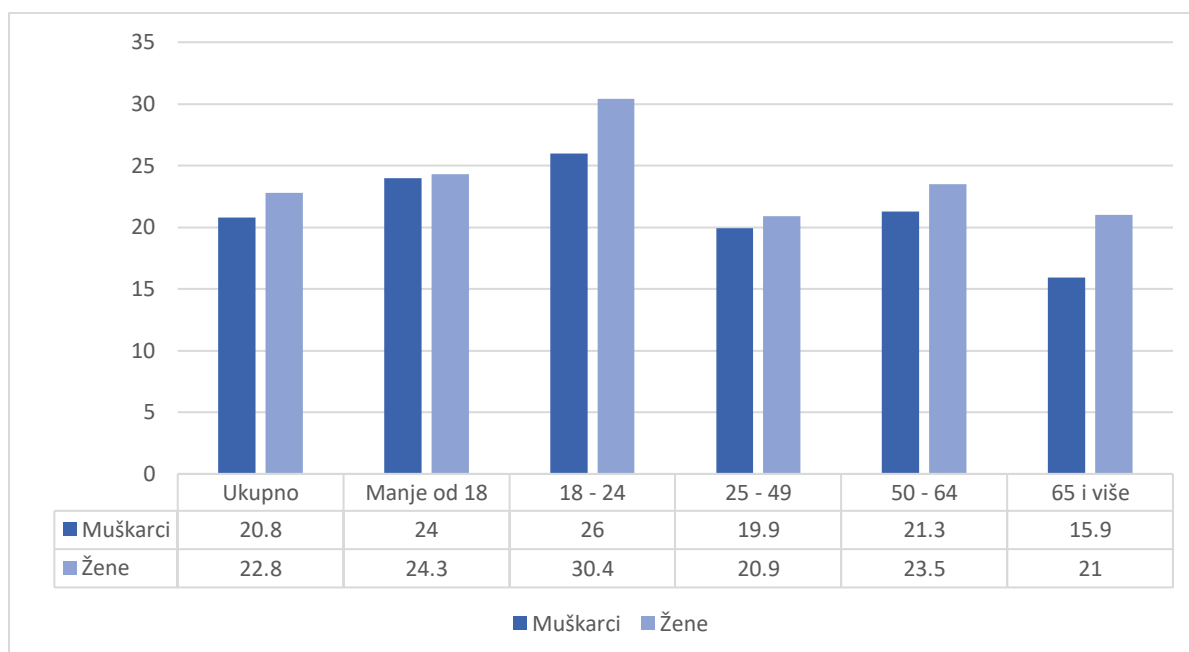
Iako je prema prosjeku EU u 2018. godini 21,8% stanovništva živjelo u riziku od siromaštva, udio ljudi koji su u riziku od siromaštva smanjen je u većini država članica u odnosu na 2012. godinu. Estonija (+1%), Luksemburg (+3,5%), Nizozemska (1,7%) i Švedska (0,3%) rijetke su članice koje su imale povećanje u odnosu na 2012. godinu. Najveći je porast u odnosu na 2012. godinu imao Luksemburg.

Zemlja s najvećim postotkom osoba izloženih riziku od siromaštva 2018. godine je Bugarska s 32,8%, odnosno 2,3 milijuna ljudi, dok je 2012. taj postotak bio čak 49,3%. Češka je na dnu popisa s 12,2% ili 1,2 milijuna osoba koje žive u riziku od siromaštva te je u odnosu na 2012. broj pao za 3,2%. U Republici Hrvatskoj je 2012. godine čak 32,6% stanovništva bilo u riziku od siromaštva, dok je 2018. taj postotak iznosio 24,8%, odnosno oko milijun osoba koje žive u riziku od siromaštva. Prvi brojevi 2019. godine bilježe pad od sto tisuća osoba u odnosu na prethodnu godinu (vidi: Grafikon 6.).

3.2.1. Osobe u riziku od siromaštva prema spolu i dobi

Prema podacima EUROSTAT-a za 2018. godinu, čak je 22,8% žena živjelo u riziku od siromaštva, što je 2% više od muškog dijela populacije. Prema Grafikonu 7. jasno je da su u svakoj dobnoj skupini žene u većem postotku od rizika siromaštva nego što su to muškarci. Najniža je postotna razlika između muškaraca i žena kod osoba koje imaju manje od 18 godina i iznosi 0,3%. Dugoročni učinci smanjenog intenziteta rada među ženama postaju posebno vidljivi u starijoj dobi, za dobnu skupinu od 65 godina ili više, te dosežu razliku od čak 5,1%. Jedno je od objašnjenja razlike među starijim stanovnicima EU da žene u prosjeku primaju niži mirovinski prihod od muškaraca. Kako za muškarce tako i za žene, mladi su, koji imaju 18 – 24 godine života, imali najveću stopu rizika od siromaštva (26% muškarci, a 30,4% žene). Stanovništvo se u dobi 50 – 64 godine nalazi gotovo nešto više iznad postotka za ukupno stanovništvo, dok je dobna skupina 25 – 49 godina rangirana malo niže iznad ukupnog broja žena, odnosno muškaraca koji su izloženi riziku od siromaštva.

Grafikon 7. Osobe u riziku od siromaštva u Europskoj uniji, prema spolu i dobnoj skupini za 2018. godinu, izraženo u postotku

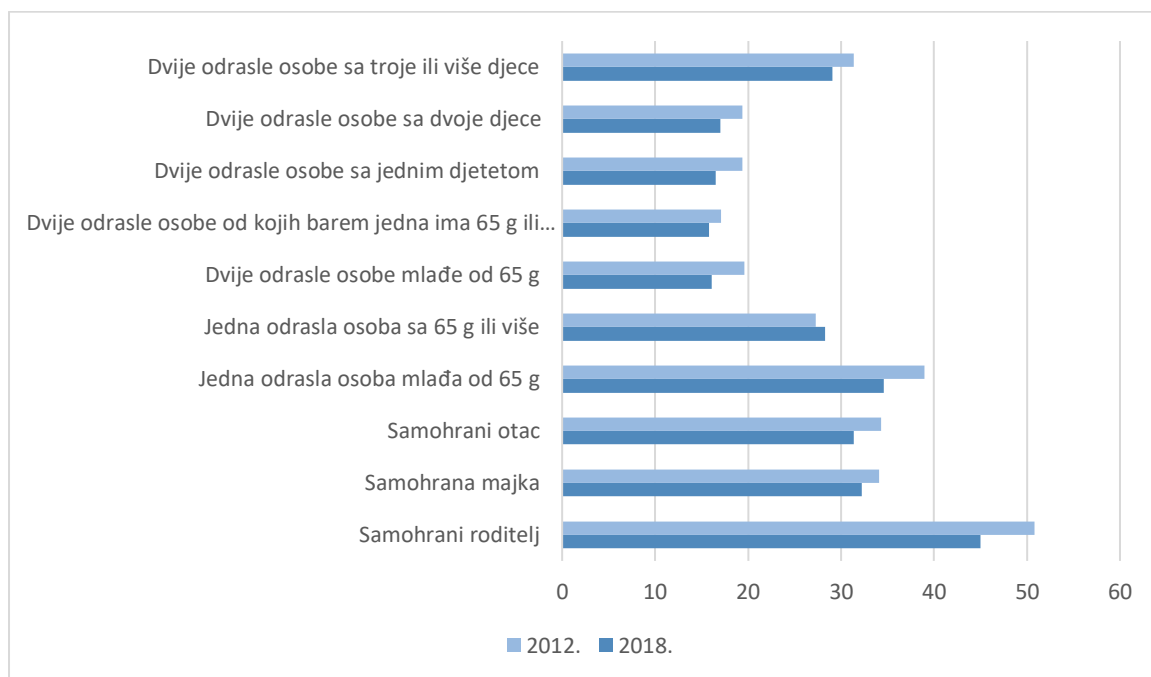

Izvor: izrada autora, podaci sa EUROSTAT-a, *People at risk of poverty or social exclusion by age and sex*, dostupno na: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_peps01&lang=en [pristupljeno:29.07.2020.]

3.2.2. Osobe u riziku od siromaštva prema vrsti kućanstva

Najranjivija su skupina u svim zemljama niskog dohotka samohrani roditelji koji ostvaruju određeni prihod, vode domaćinstva i samostalno obavljaju poslove (briga o kućanstvu, odgoj djece, skrb o starijima) za koje nisu dodatno plaćeni. U 2012. godini 50,8% samohranih roditelja bilo je u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti. To je nešto više od dvostruke prosječne stope i više u odnosu na ostale vrste kućanstava. Međutim, ta je skupina zabilježila pad postotnog rizika 2018. godine kada je stopa iznosila 45%.mlz Grafikona 8. vidljivo je da su kućanstva s jednom odraslom osobom izložena većem riziku od siromaštva. Razlog tomu je taj što u takvim kućanstvima ne postoji partner koji bi pomogao ublažiti privremene poremećaje poput nezaposlenosti ili bolesti. Osim toga, u tim kućanstvima često žive mladi nezaposleni ljudi od kojih su to često žene kod kojih se može primijetiti veći rizik od siromaštva. Skupinu s najnižim rizikom siromaštva u 2012., ali i u 2018. godini činila su kućanstva s dvjema odraslim osobama do kojih je najmanje jedna osoba bila starija od 65 godina.

Grafikon 8. Osobe u riziku od siromaštva u Europskoj uniji za 2012. i 2018. godinu prema vrsti kućanstva, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora podacima sa EUROSTAT-a, *People at risk of poverty or social exclusion by income quintile and household type*, dostupno na:

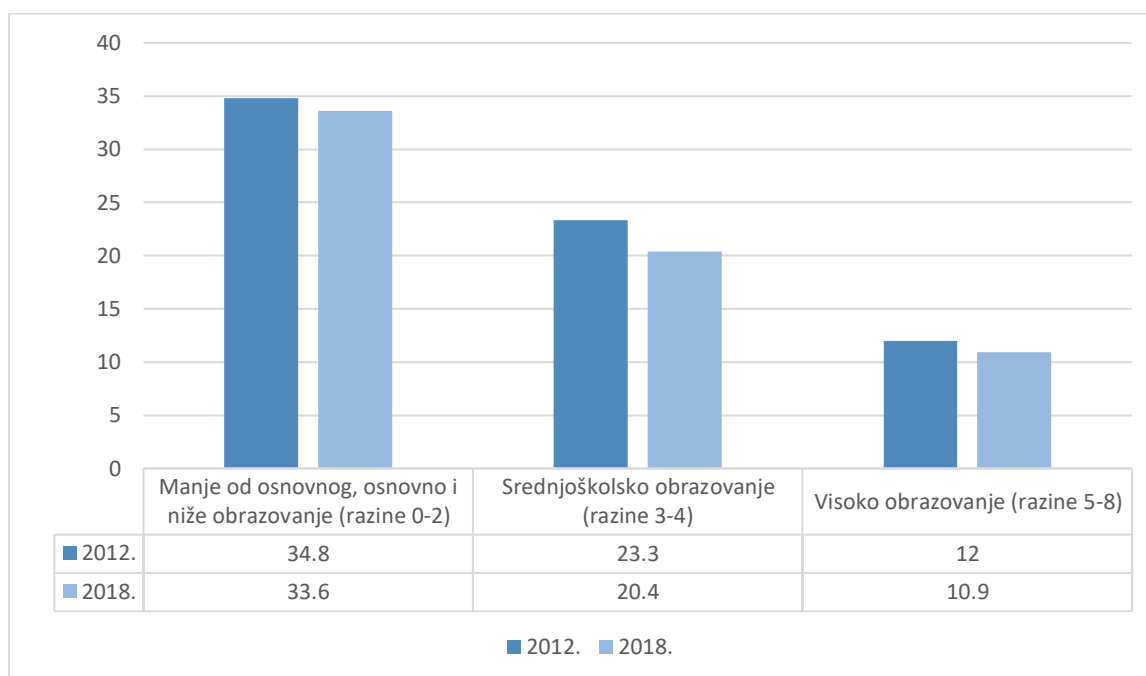
https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_peps03&lang=en

[pristupljeno: 29.07.2020.]

3.2.3. Osobe u riziku od siromaštva prema razini obrazovanja

Čak je 33,6% osoba koje imaju manje od osnovnog, osnovno i niže obrazovanje (razine 0-2) u 2018. godini živjelo u riziku od siromaštva, dok je vrijednost 2012. godine iznosila malo više – 34,8%. Za usporedbu, samo je 10,9% osoba u 2018. godini s tercijskim obrazovanjem (razine 5-8) bilo u istoj situaciji, dok je 2012. taj broj iznosio 12% što je i tada bio daleko najniži postotak osoba u riziku od siromaštva kada ga se uspoređuje s ostalim skupinama. Upravo ova razlika pokazuje da su najmanje obrazovane osobe bile tri puta više izložene riziku od siromaštva u odnosu na osobe s najvišom razinom obrazovanja. To se, osim toga, odražava i na podatke o zaposlenosti koji pokazuju da se vjerojatnost zaposlenja povećava u skladu s obrazovnom razinom (više o tome u sljedećem podnaslovu). 20,4% od ukupnog broja osoba sa srednjoškolskim obrazovanjem nalazi se u riziku od siromaštva što predstavlja smanjenje za 2,9% u odnosu na 2012. godinu (vidi: Grafikon 9.).

Grafikon 9. Osobe u riziku od siromaštva za 2012. i 2018. godinu, prema razini obrazovanja, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *People at risk of poverty or social exclusion by educational attainment level*, dostupno na:

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_peps04&lang=en

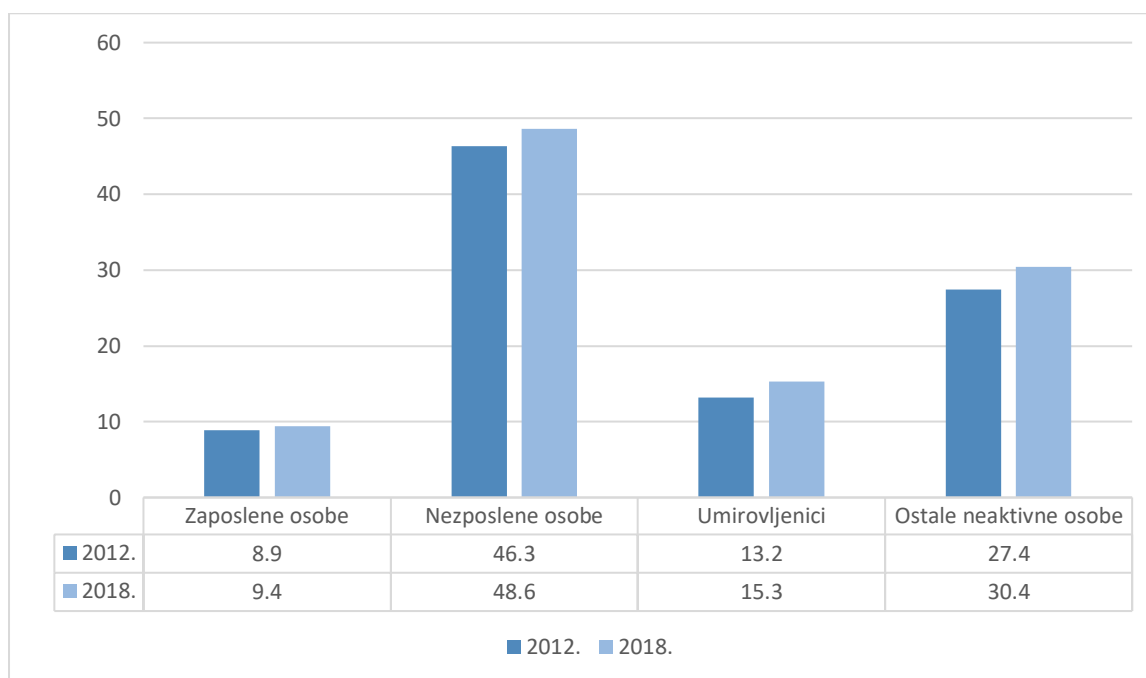
[pristupljeno: 29.07.2020.]

3.2.4. Osobe u riziku od siromaštva prema statusu aktivnosti

Nezaposlene su osobe posebno pogođena skupina koja je izložena riziku od siromaštva. Gotovo je polovina od ukupnog broja svih nezaposlenih osoba izložena riziku od siromaštva – čak 48,6% u 2018. godini. Najveću je vrijednost imala Njemačka od skoro 70%. Usporedno s 2012. godinom, vrijednost je narasla za 2,3%.

Što se tiče umirovljenih osoba, broj se za 2018. godinu smanjio (15,3%) u odnosu na 2012. godinu kada je iznosio 13,2%. Otprilike je svaka sedma umirovljena osoba bila u opasnosti od siromaštva. Također, s obzirom na to da je 2012. godine u riziku od siromaštva bilo 27,4% neaktivnih osoba (od ukupnog broja), a 2018. taj je broj bio veći za 3%, može se reći da ostale neaktivne osobe s godinama bilježe trend rasta rizika od siromaštva. Zaposlenost ne jamči uvijek zaštitu od siromaštva jer je povećanje siromaštva zaposlenih još jedan zabrinjavajući trend. Zaposlene su osobe daleko manjoj opasnosti od siromaštva s 9,4% od ukupnog broja zaposlenih, no ipak se i ovaj broj u odnosu na 2012. povećao za 0,5% (vidi: Grafikon 10.).

Grafikon 10. Osobe u riziku od siromaštva prema najčešćem statusu aktivnosti, za 2012. i 2018. godinu, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *At-risk-of poverty rate by most frequent activity status*, dostupno na:

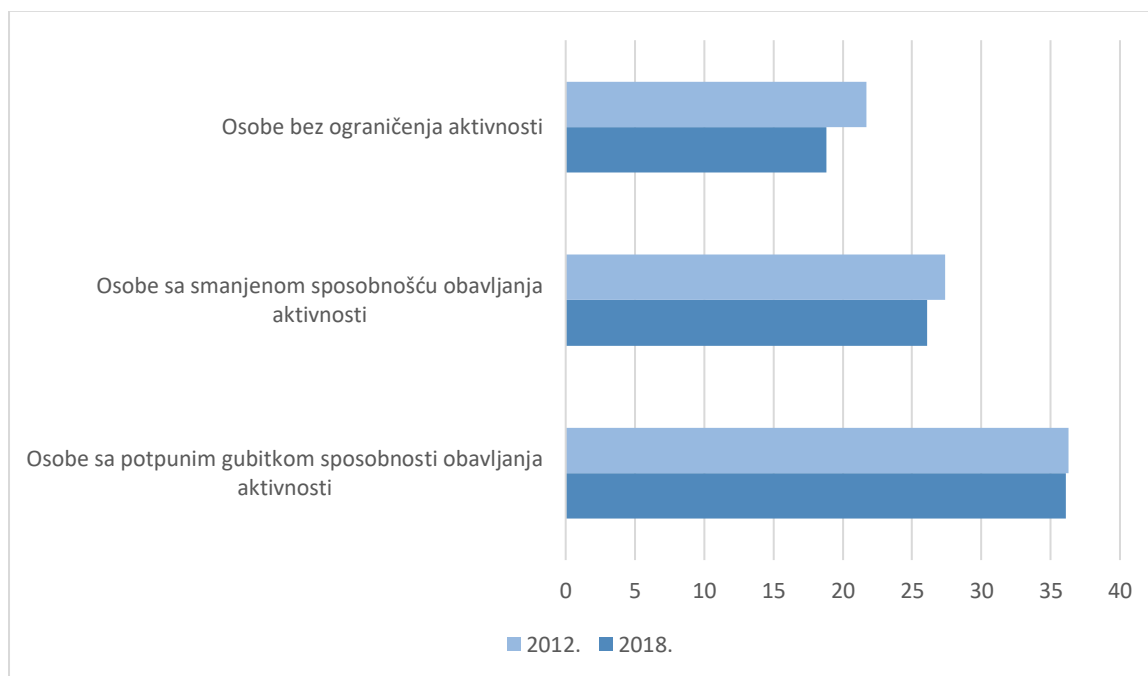
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/product?code=tessi124>

[pristupljeno: 30.07.2020.]

3.2.5. Osobe u riziku od siromaštva prema ograničenju aktivnosti

Kao još jednu skupinu pogođenu rizikom od siromaštva nužno je navesti i osobe prema ograničenju aktivnosti, odnosno osobe s invaliditetom. U 2018. godini čak 36,1% od ukupnog broja stanovništva ima ozbiljna ograničenja aktivnosti ili potpuni gubitak sposobnosti obavljanja aktivnosti te se te osobe također nalaze u riziku od siromaštva. Ova je skupina posebno pogođena te bez obzira na to što je ukupna stopa rizika od siromaštva pala u odnosu na 2012. godinu, stopa je osoba prema potpunim ograničenjima ostala stabilna uz minimalna odstupanja. Osim što su fizički ograničeni, pojedinci se iz ove skupine suočavaju s ograničenim pristupom kvalitetnom obrazovanju, ali i tržištu rada (vidi: Grafikon 11.).

Grafikon 11. Osobe u riziku od siromaštva za 2012. i 2018. godinu prema ograničenju aktivnosti, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *People at risk of poverty or social exclusion by level of activity limitation*, dostupno na:

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_dpe010&lang=en

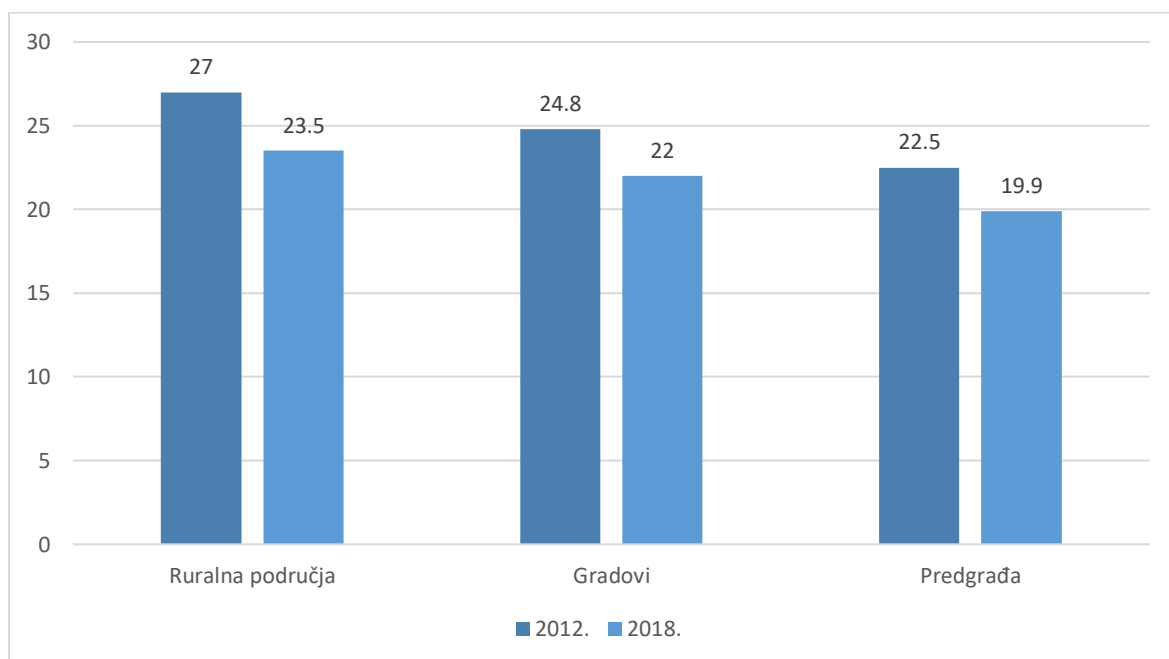
[pristupljeno 30.07.2020.]

3.2.6. Osobe u riziku od siromaštva prema stupnju urbanizacije

Osobe koje žive u ruralnim područjima imaju veći rizik od siromaštva. Godine 2018. je 23,5% od ukupnog broja osoba koje žive u ruralnim područjima bilo u riziku od siromaštva, što predstavlja smanjenje u odnosu na 2012. godinu kada je taj broj bio 27%. Stanovništvo koje živi u predgrađima najmanje se izlaže riziku od siromaštva s 19,9% od ukupnog broja te također bilježi pad u odnosu na 2012. godinu (22,5%). Iako gradove karakterizira visoka koncentracija gospodarske aktivnosti, obilježava ih i niz socijalnih nejednakosti u kojima troškovi života pridonose riziku od siromaštva (22% za 2018. godinu) (vidi: grafikon 12.).

U studiji o siromaštvu i socijalnoj isključenosti u ruralnim područjima¹⁸, Europska komisija navodi četiri kategorije problema koji karakteriziraju ruralna područja u Europskoj uniji i određuju rizik od siromaštva ili socijalne isključenosti: demografija (starenje stanovništva), udaljenost (nedostatak osnovnih usluga), obrazovanje (nedostatak predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola) i tržište rada (niže stope zaposlenosti).

Grafikon 12. Osobe u riziku od siromaštva za 2012. i 2018. godinu, prema stupnju urbanizacije, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *People at risk of poverty or social exclusion by degree of urbanisation*, dostupno na:

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_peps13&lang=en [pristupljeno: 02.08.2020.]

¹⁸ European Commission, *Poverty and social exclusion in rural areas*, dostupno na: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2087&langId=en> [pristupljeno: 22.07.2020.]

3.3. Osobe u teškoj materijalnoj deprivaciji

U Europskoj uniji EUROSTAT izračunava stopu materijalne deprivacije koja sadrži pokazatelje o materijalnim uvjetima koji utječu na kvalitetu života kućanstva te služi kao pokazatelj materijalne deprivacije i ukazuje na nedostatak određenih dobara i uvjeta za život.

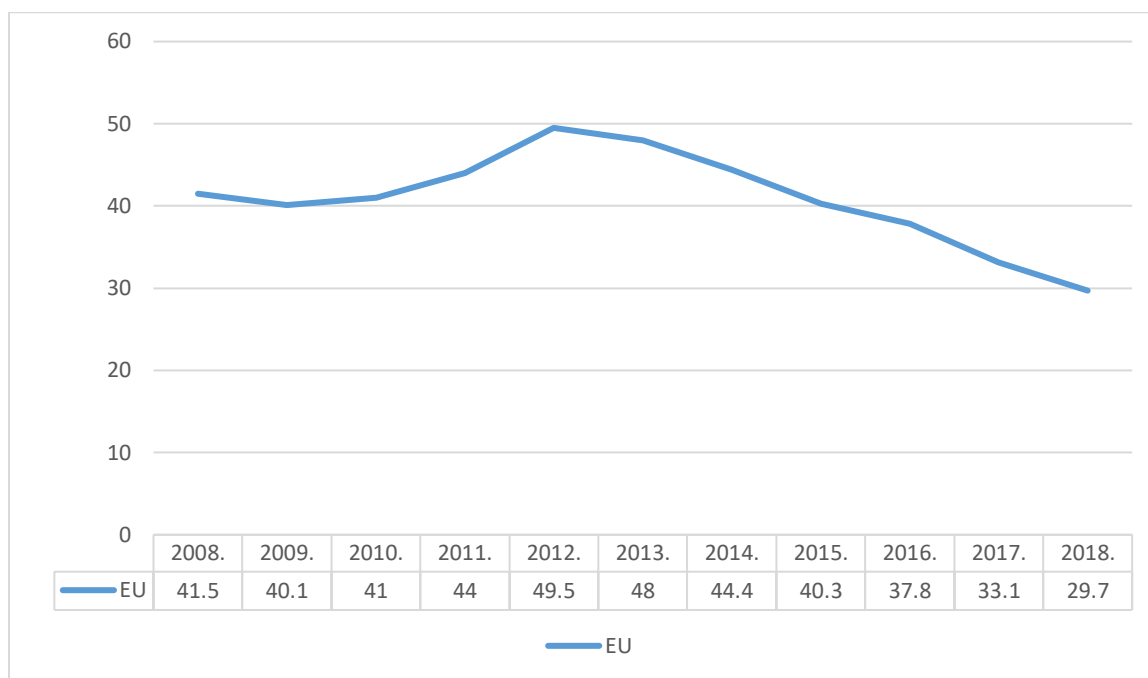
Teško materijalno ugrožene osobe imaju životne uvjete teško ograničene nedostatkom sredstava, ne mogu si priuštiti barem 4 od 9 predmeta lišavanja:

- *platiti stanarinu ili račune za komunalne usluge,*
- *održavati dom na odgovarajućoj temperaturi,*
- *suočiti se s neočekivanim troškovima,*
- *jesti meso, ribu ili proteinske protuvrijednosti svaki drugi dan,*
- *tjedni odmor izvan kuće,*
- *automobil,*
- *perilicu rublja,*
- *televizor u boji,*
- *telefon.*¹⁹

Stopa ozbiljne materijalne deprivacije definira se kao prisilna nemogućnost plaćanja najmanje četiriju gore spomenutih stavki. Materijalna deprivacija, odnosno materijalna uskraćenost izražava nemogućnost pojedinca da si priušti esencijalne predmete za koje većina ljudi smatra da su potrebni kako bi vodili adekvatan život. Bitno je naglasiti da pokazatelj razlikuje one osobe koje si ne mogu priuštiti određeno dobro od onih koji to ne žele ili ne trebaju.

¹⁹ EUROSTAT, *Glossary – Material deprivation*, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Material_deprivation [pristupljeno: 02.08.2020.]

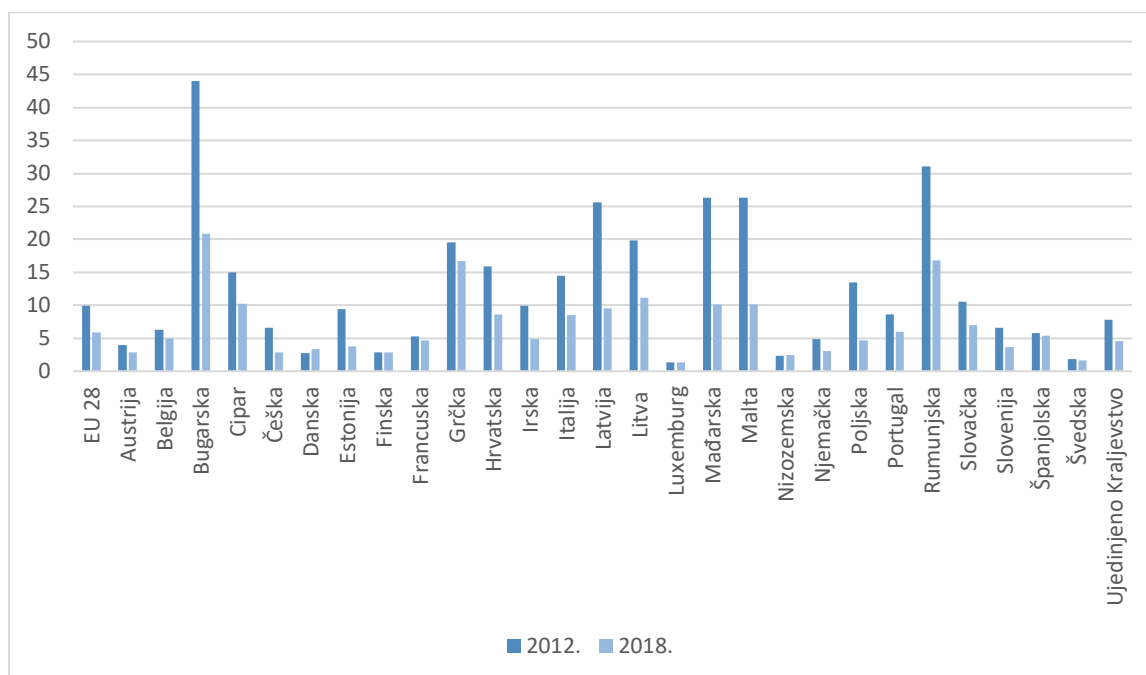
Grafikon 13. Osobe u teškoj materijalnoj deprivaciji u Europskoj uniji za razdoblje 2008. – 2018. godine, izraženo u milijunima osoba

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *Severely materially deprived people*, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/sdg_01_30 [pristupljeno: 02.08.2020.]

Kada se gledaju vrijednosti na razini Europske unije za period od 2008. do zadnjih dostupnih podataka (za 2018. godinu) prema Grafikonu 13., vidi se trend pada od 2012. godine. Vrijednost je iste te godine dosegla najvišu razinu u navedenom periodu – čak se 49,5 milijuna osoba u Europskoj uniji nalazilo u teškoj materijalnoj deprivaciji što je izraženo u postotku od oko 9,9% ukupnog stanovništva. Prema posljednjim dostupnim podacima, u Europskoj uniji je 29,7 milijuna osoba koje su teško materijalno uskraćene što čini 5,9% ukupnog stanovništva.

Grafikon 14. Osobe u teškoj materijalnoj deprivaciji za 2012. i 2018. godinu prema zemljama članicama, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, Severely materially deprived people, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/sdg_01_30 [pristupljeno: 02.08.2020.]

Prema podacima iz Grafikona 14. može se reći da je Bugarska najuočljivija zemlja s obzirom na to da je 2012. godine čak 44% njezina ukupnog stanovništva bilo teško materijalno uskraćeno što je u usporedbi s Češkom čak 7 puta više. Bugarska bilježi značajan pad do 2018. kada je smanjila postotak za čak 23,1% što je više od pola vrijednosti zabilježene 2012. godine, no to ju i dalje čini zemljom s najvećim postotkom od 20,9%. U Luksemburgu se tek 1,3% ukupnog stanovništva bori s materijalnom oskudicom što ju čini najbolje pozicioniranom zemljom u ovom pokazatelju. Većina država članica ima stopu ispod 5%, čak njih 15. Uz Luksemburg se niskom razinom osoba s materijalnom uskraćenošću mogu pohvaliti Švedska (1,6%), Nizozemska (2,4%), Austrija (2,8%) i Češka (2,8%). Belgija, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Irska, Njemačka, Poljska, Slovenija i Ujedinjeno Kraljevstvo također su države koje imaju manje od 5% ukupnog stanovništva koje živi u teškoj materijalnoj deprivaciji.

Sve su zemlje Europske unije u 2018. u odnosu na 2012. smanjile udio osoba koje žive u teškoj materijalnoj deprivaciji. Iznimke su jedino Danska, koja bilježi porast od 0,7%, i Nizozemska s +0,1%, što su minimalne brojke. Iz toga se da zaključiti kako se ova vrsta siromaštva polako, ali sigurno smanjuje.

3.4. Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada

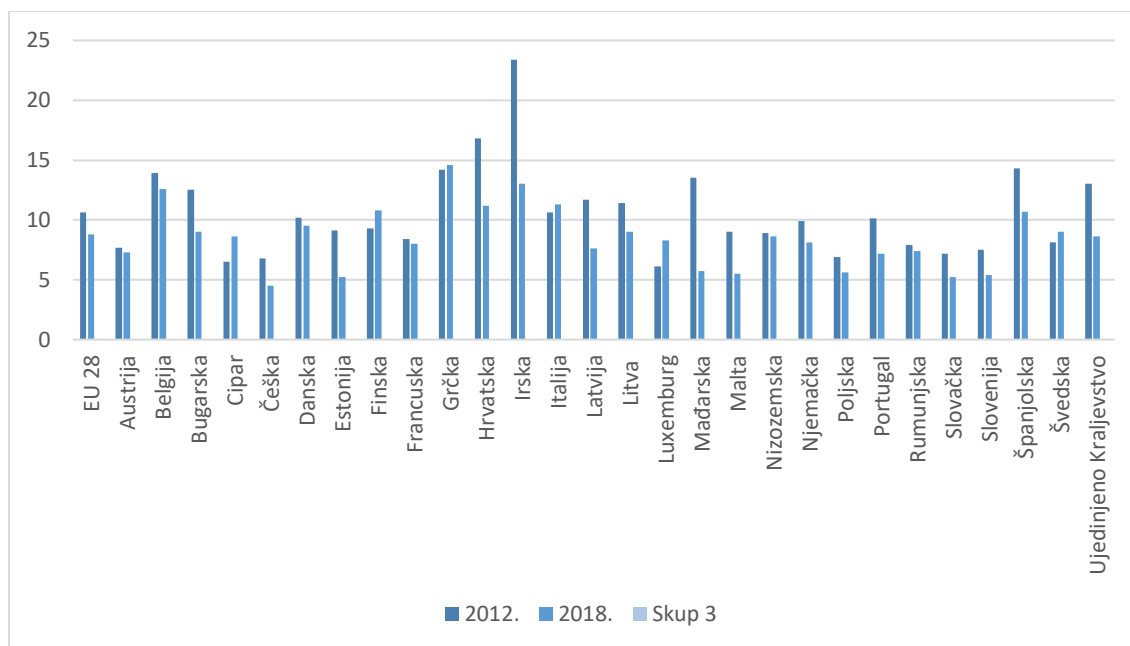
Osobama koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada smatraju se one osobe koje su u dobi od 18 do 59 godina, izuzev učenika, i rade 20% ili manje od ukupnog radnog potencijala tijekom protekle godine. Kućanstva u kojoj su samo djeca, odnosno učenici mlađi od 25 godina i/ili osobe starije od 60 godina potpuno se isključuju iz izračuna pokazatelja.²⁰

U Irskoj je u 2012. godini gotovo četvrtina stanovništva živjela u kućanstvu s niskim intenzitetom rada, no u 2018. godini ta je vrijednost iznosila 13%. Godine 2018. zemlja s najvećim postotkom od 14,6% bila je Grčka kojoj se vrijednost u odnosu na 2012. povećala za 0,4%. Odmah se iza nje nalazi Belgija s 12,6% osoba koje žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada. Osim Grčke kojoj se vrijednost u 2018. povećala u odnosu na 2012. godinu, povećanje su doživjele i sljedeće zemlje: Cipar (+2,1%), Finska (+1,5%), Italija (+0,7%), Luksemburg (+2,2%) i Švedska (0,9%). Estonija i Slovačka najbolje su rangirane zemlje kada je ovaj pokazatelj u pitanju, s udjelom stanovništva od 5,2% koje živi u kućanstvu s niskim intenzitetom rada (vidi: Grafikon 15.).

Na razini je Europske unije, prema Grafikonu 16. za navedeni period, najmanji broj osoba koje su živjele u kućanstvima s niskim intenzitetom rada bio u 2018. godini, a iznosio je 8,8% udjela stanovništva, odnosno 32,3 milijuna osoba. Od 2008. godine, kada je ovom obliku siromaštva bilo izloženo 34,6 milijuna osoba, bilježi se trend rasta sve do 2014. godine kada je dosegnuo najveću razinu od čak 42,1 milijun osoba, odnosno 11,2% ukupnog broja stanovništva. Nakon tog vrhunca slijedi trend pada do 2016. godine kada je broj pao na 34,1 milijun ljudi, no godinu kasnije taj se broj ponovno uvećava za 1,2 milijuna ljudi.

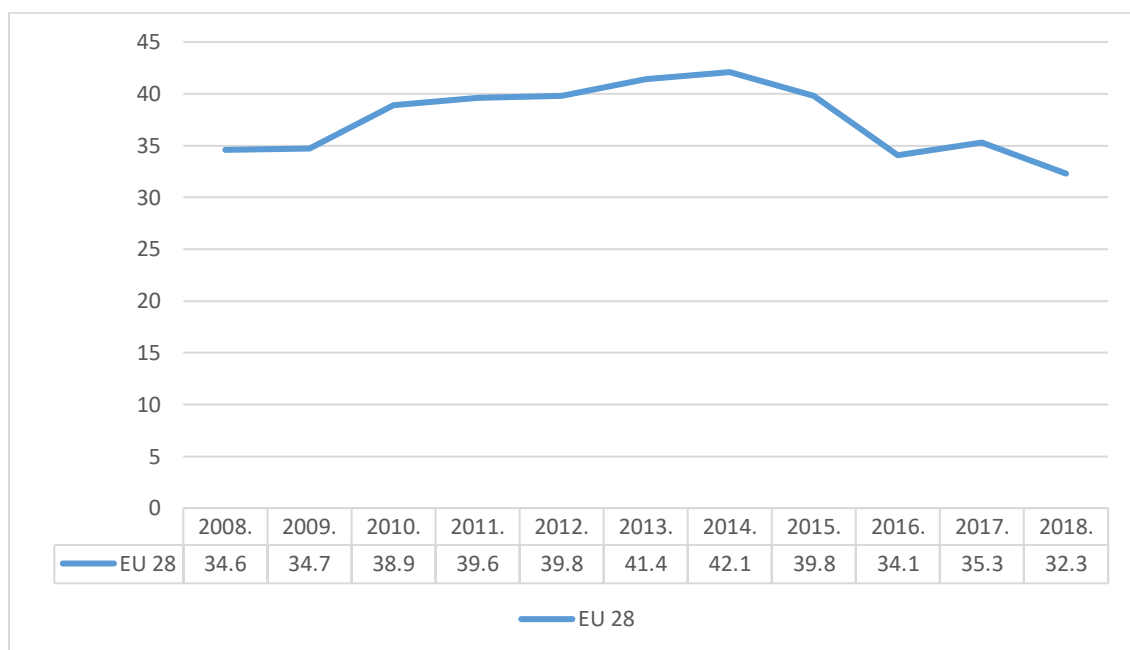
²⁰ EUROSTAT, *People living in households with very low work intensity*, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_51&plugin=1 [pristupljeno: 02.08.2020.]

Grafikon 15. Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada u Europskoj uniji za 2012. i 2018. godinu, prema zemljama članicama, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *People living in households with very low work intensity*, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_51&plugin=1 [pristupljeno: 02.08.2020.]

Grafikon 16. Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada u Europskoj uniji u razdoblju 2008. – 2018., izraženo u milijunima osoba

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *People living in households with very low work intensity*, dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_51&plugin=1 [pristupljeno: 02.08.2020.]

4. KAKO SE EUROPSKA UNIJA BORI PROTIV SIROMAŠTVA

Siromaštvo je zajednička obveza nacionalnih vlada, institucija EU-a i ključnih dionika u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti je u središtu Strategije Europa 2020 za pametan, održiv i uključiv rast²¹. Europska unija je ovom strategijom postavila cilj da će smanjiti broj ljudi kojima prijete siromaštvo za čak 20 milijuna u odnosu na 2008. godinu. Da bi se postigao cilj Europa 2020, poseban fokus stavljen je na skupine s visokim rizikom od siromaštva ili socijalne isključenosti. Europska komisija je definirala integrirani okvir politika kojima je cilj doprijeti do različitih ranjivih ciljnih skupina, uz posebne preporuke na zaštitu djece od izlaganja siromaštvu²². Ulaganje u djecu treba se baviti izazovima kao što su: destimulativne mjere odvratanja roditelja od rada, neučinkovite ili neadekvatne dječje i obiteljske naknade, nedostatak pristupa kvalitetnim uslugama čuvanja djece. Činjenica je da se siromaštvo djece u Europi poboljšalo, ali je i dalje neprihvatljivo visoko. U 2017. godini 24,9% djece bilo je u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti. Također, između 2014. i 2020. najmanje 20% Europskog socijalnog fonda namijenjeno je mjerama za borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti. Međutim, kako bi se postigao cilj strategije Europa 2020. - smanjiti broj ljudi koji su u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, drugi prioriteti strategije, poput pružanja boljih mogućnosti zapošljavanja i obrazovanja, također se moraju uspješno provesti. Europski stup za socijalna prava²³ obuhvaća 3 ključna područja kako bi građanima osigurao nova i bolja prava - jednake mogućnosti i pristup tržištu rada, poštene uvjete rada i socijalnu zaštitu.

U 2018. godini u EU je živjelo 7,2 milijuna ljudi manje u riziku od siromaštva, u usporedbi sa vrijednostima iz 2008. godine. Iako predstavlja značajan pad to je i dalje iznad utvrđenog cilja Europa 2020.

²¹ EUROSTAT, *The European Semester*, dostupno na: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_en [pristupljeno: 07.08.2020.]

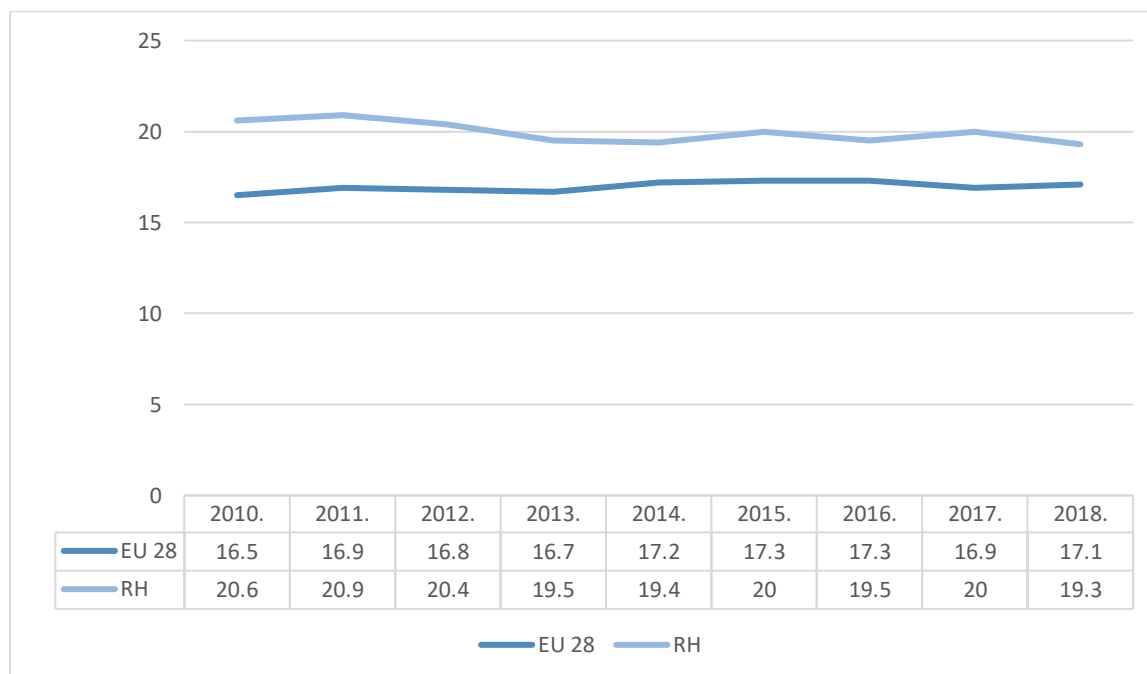
²² EUROSTAT, *Investing in children*, dostupno na: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1060&langId=en>, [pristupljeno: 07.08.2020.]

²³ EUROSTAT, *European Pillar of Social Rights*, dostupno na: https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_en, [pristupljeno: 07.08.2020.]

5. SIROMAŠTVO U RH – USPOREDBA POKAZATELJA

Prema podacima EUROSTAT-a, stopa rizika od siromaštva u Republici Hrvatskoj u 2018. godini iznosi 19,3% dok je na razini EU ta vrijednost manja te iznosi 17,1%. Bitno je naglasiti da je u odnosu na 2017. stopa smanjena za 0,7% te da je to najniža razina u referentnom razdoblju, dok je na razini EU veća za 0,2%. Uspoređujući Republiku Hrvatsku u 2018. godini sa Češkom, članicom koja ima najmanju stopu koja iznosi 9,6% te sa Rumunjskom čija stopa iznosi 23,5% činjenica je da je RH bliža Rumunjskoj nego Češkoj no i dalje se može reći da se nalazi u „zlatnoj sredini“ ovih vrijednosti. Gledajući razdoblje od 2010. godine, RH je imala konstantne uspone i padove te se može reći da je trend pada održala jedino u razdoblju 2012. do 2014. godine nakon koje je doživjela nagli porast na 20%. Najveću razinu je dosegla 2011. godine kada je stopa rizika od siromaštva iznosila 20,9%. (vidi: Grafikon 17.)

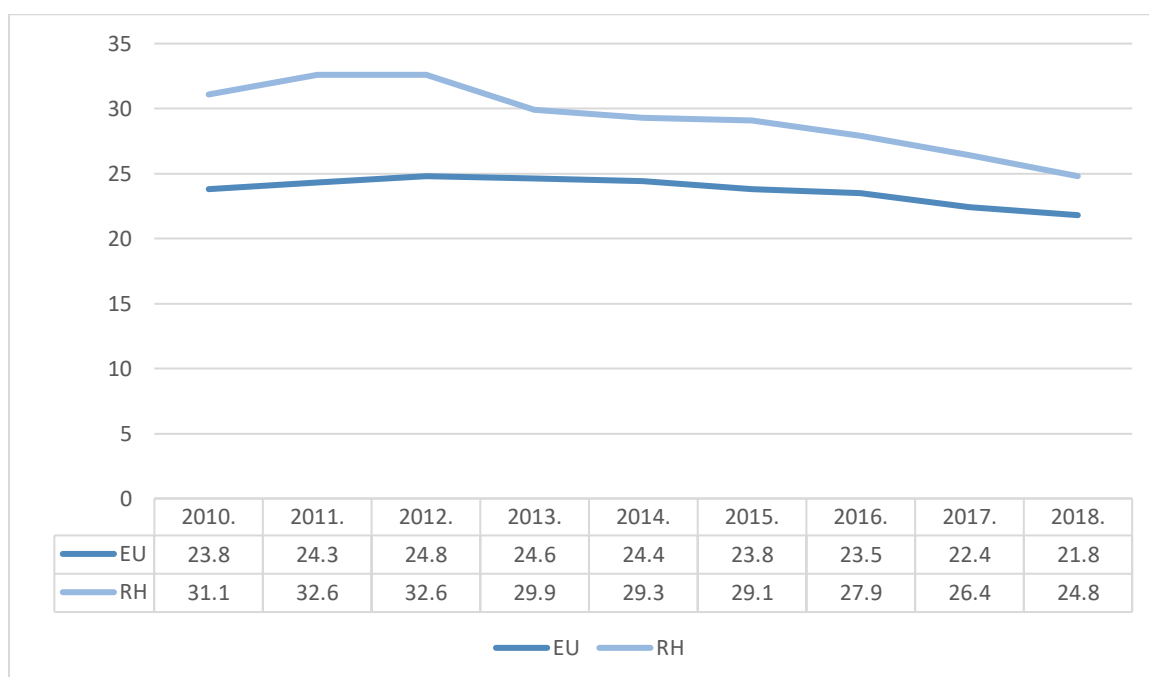
Grafikon 17. Stopa rizika od siromaštva u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj za razdoblje 2010. – 2018. godine, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora, prema podacima sa EUROSTAT-a, *At risk of poverty rate after social transfers*, dostupno na: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tespm010/default/table?lang=en>, [pristupljeno: 12.08.2020.]

Čak 24,8% osoba u Republici Hrvatskoj živi u riziku od siromaštva odnosno ili žive u teškoj materijalnoj deprivaciji ili žive u kućanstvu s niskim intenzitetom rada dok je ista vrijednost na razini EU nešto manja i iznosi 21,8%. U Bugarskoj se 2018. godine nalazilo čak 32,8% osoba koje su se nalazile u ovoj situaciji dok je Češka, ponovno, članica koja bilježi najmanji postotak od 12,2% što je duplo manje nego u RH. Gledajući Grafikon 18. Republika Hrvatska održava trend pada još od 2013. godine te se postupno sve više približava razini Europske unije, zanimljiva je činjenica da je iste godine postala punopravna članica EU što u ovom slučaju, za RH ide u pozitivnom smjeru.

Grafikon 18. Osobe u riziku od siromaštva u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, za razdoblje 2010. – 2018. godine, izraženo u postotku

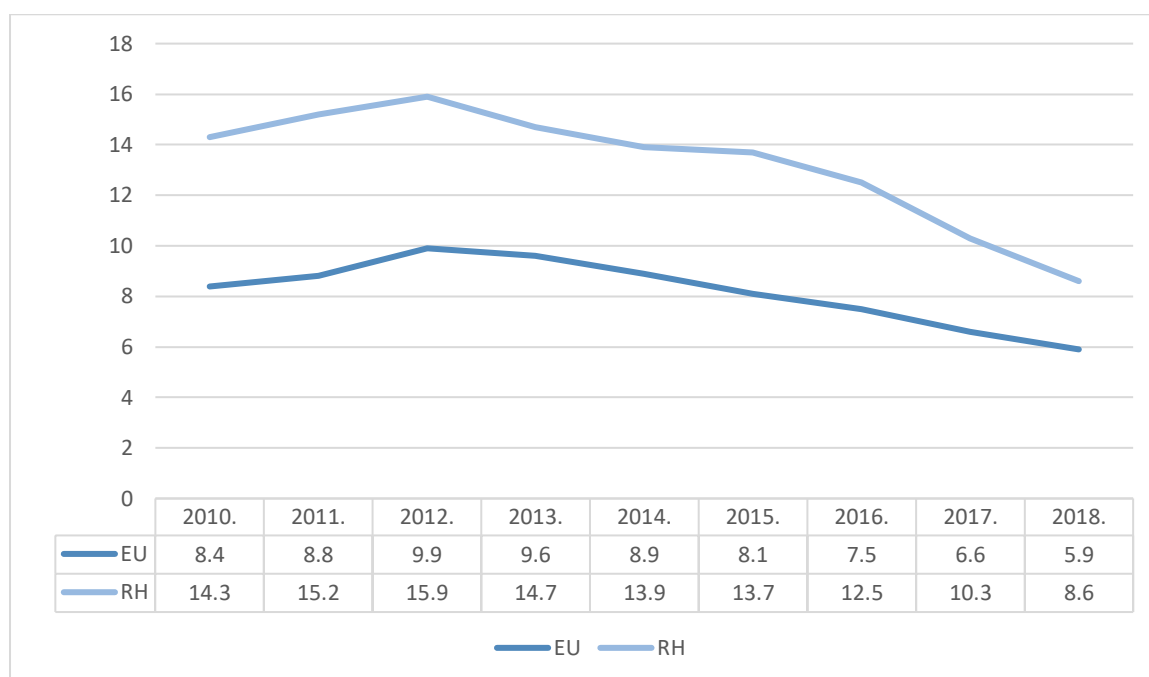

Izvor: izrada autora, prema podacima sa EUROSTAT-a, *People at risk od poverty or social exclusion*, dostupno na:

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_50&plugin=1, [pristupljeno: 12.08.2020.]

Udio osoba koja žive u teškoj materijalnoj uskraćenosti u 2018. iznosi 8,6% za Republiku Hrvatsku dok je na razini EU ta vrijednost manja te iznosi 5,9%. Uspoređujući vrijednost RH sa Bugarskom čiji udio iznosi 20,9%, činjenica je da je Hrvatska u ovom pokazatelju i više nego duplo uspješnija. No uspoređujući Hrvatsku sa Luksemburgom gdje u teškoj materijalnoj deprivaciji živi tek 1,3% stanovništva, udio stanovništva koji su izloženi ovoj vrsti siromaštva je gotovo sedam puta veći. Prema Grafikonu 19., također je vidljiv trend pada od 2013. godine te se opet veže sa značajem ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Najveću razinu osoba koje žive u teškoj materijalnoj deprivaciji, Hrvatska bilježi 2012. godine od čak 15,9%.

Grafikon 19. Osobe u teškoj materijalnoj deprivaciji u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, za razdoblje 2010. – 2018. godine, izraženo u postotku

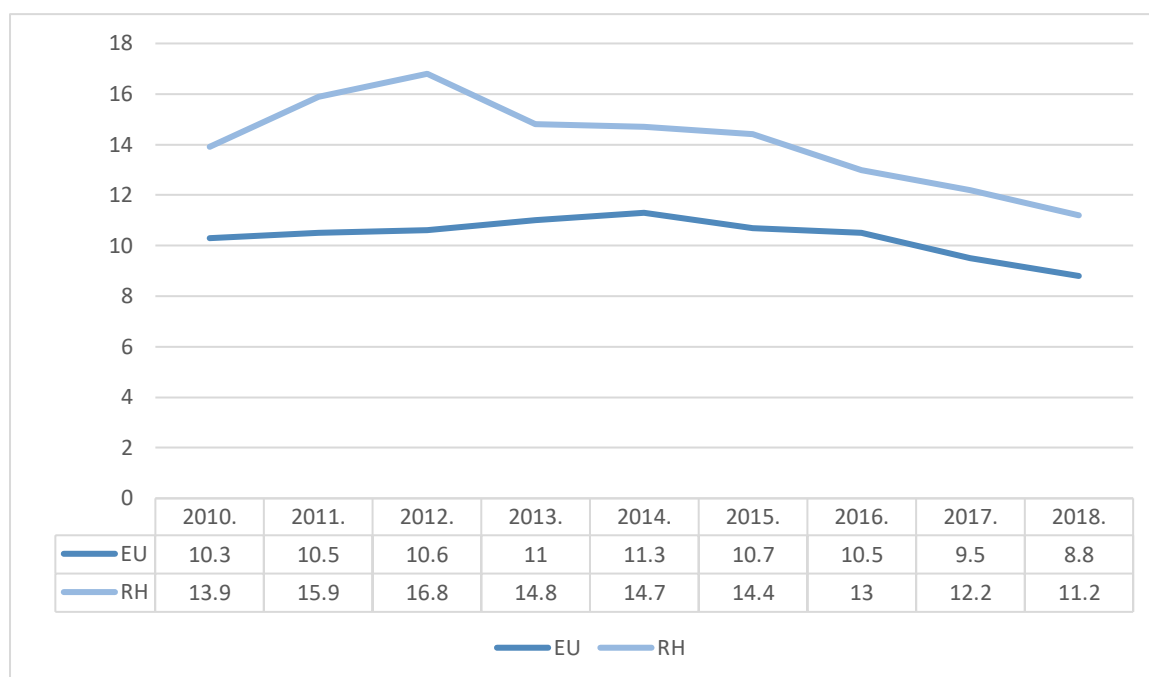

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *Severely materially deprived people*, dostupno na:

https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/sdg_01_30 [pristupljeno: 14.08.2020.]

Prema podacima EUROSTAT-a, 11,2% od ukupnog stanovništva 2018. godini živjelo je u kućanstvima s niskim intenzitetom rada dok EU bilježi 8,8%. Uspoređujući Republiku Hrvatsku u 2018. godini sa Grčkom u kojoj se u ovom obliku siromaštva nalazi 14,6% ali i sa Estonijom čiji je udio 5,2%, unatoč trendu pada, RH je i dalje na popisu zemalja velikog udjela ovog pokazatelja. Razdoblje od 2010. obilježava rastući trend ovog pokazatelja te kulminira 2012. kada doseže najveću razinu u referentnom razdoblju koja iznosi 16,8%. Nakon toga, slijeda trend pada sve do zadnje godine za koju su dostupni podaci te se ponovno veže uz činjenicu ulaska RH u Europsku uniju te je koliko taj čin pridonio borbi protiv siromaštva u našoj zemlji.

Grafikon 20. Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj za razdoblje 2010. – 2018. godine, izraženo u postotku

Izvor: izrada autora prema podacima EUROSTAT-a, *People living in households with very low work intensity*, dostupno na:

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_51&plugin=1, [pristupljeno: 14.08.2020.]

6. ZAKLJUČAK

Siromaštvo je zasigurno jedan od najrasprostranjenijih, ali i ponajvećih problema svijeta. U nekim je zemljama izražen više, u nekima manje, ali ne postoji zemlja koja ne vodi borbu sa siromaštvom. Ekonomije zemalja EU-a oporavljaju se, a poboljšanja idu u korist i najugroženijima. Socijalnim je transferima stopa opasnosti od siromaštva stanovništva u državama skupine EU-28 smanjena 2018. s 25,5% prije transfera na 17,1% nakon transfera, čime je 8,4% osoba koje bi inače bile u opasnosti od siromaštva podignuto iznad praga siromaštva. Bez socijalnih transfera te bi osobe bile u opasnosti od siromaštva. U 2018. godini u EU je živjelo 13,5 milijuna ljudi manje u riziku od siromaštva, u usporedbi s razinom iz 2012. godine kada je EU dosegla vrhunac. To je i dalje iznad cilja utvrđenog u strategiji Europa 2020, ali nekoliko pokazatelja poboljšalo se, što pokazuju statistike iz 2018. godine:

- 5,9% ili 29,7 svih Europljana i dalje živi u teškoj materijalnoj oskudici, iako se njihov broj značajno smanjio u odnosu na 2012. godinu kada je ta brojka iznosila čak 49,5 milijuna osoba odnosno 9,9% ukupnog stanovništva
- kućanstva s niskim intenzitetom rada su i dalje izložena skupina no činjenica je da se vrijednost u odnosu na 2012. godinu smanjila za čak 7,5 milijuna ljudi te u 2018. iznosi 32,3 milijuna osoba odnosno 8,8% od ukupnog stanovništva
- osobe koje žive na ruralnim područjima su posebno pogođena skupina ali njihova pozicija se u odnosu na 2012. poboljšala obzirom da je udio stanovništva u ruralnim područjima pao na 23,5% onih koji su izloženi riziku od siromaštva dok je 2012. ta brojka bila 27%

Iako su prethodno navedeni pokazatelji dokaz da se Europska unija bavi pitanjem siromaštva, stopa rizika od siromaštva je porasla u odnosu na 2012. godinu za 0,3% te u 2018. godini iznosi 17,1%. Također ni pojedine društvene skupine nisu jednako profitirale od gospodarskog oporavka:

- osobe koje su izložene siromaštvu prema razini obrazovanja su poboljšale svoj status u odnosu na 2012. godinu, kada je siromaštvom najugroženija skupina stanovništva koje imaju manje od osnovnog, osnovno i niže obrazovanje iznosila 34,8% dok je u 2018. ta vrijednost smanjena za 1,2%. Iako je vrijednost manja, to su minimalna odstupanja koja nisu ovu skupinu dovela do bolje pozicije u društvu

- porast od 0,2% udjela osoba s invaliditetom u EU koje su u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti, u usporedbi sa 2012. godinom kada je riziku od siromaštva bilo izloženo 35,9% osoba koje imaju potpuni gubitak sposobnosti obavljanja aktivnosti
- iako EU bilježi pad broja žena koje su izložene siromaštvu i dalje je taj postotak neprihvatljiv i godinama veći od muškaraca pogotovo u dobnoj skupini 18-24 godine kada je razlika čak 5,1% u kojoj žene prednjače sa 30,4%
- još jedna društvena skupina koja je pogođena rizikom od siromaštva su nezaposlene osobe čiji je udio veći za 2,3% u odnosu na 2012. godinu kada je iznosio 46,3%. Osim nezaposlenih osoba porast vrijednosti se dogodio i zaposlenim osobama za čak 0,5%, ostalim neaktivnim osobama (+3%) ali i umirovljenicima čiji se udio povećao na 15,3% osoba koje žive u riziku od siromaštva (+2,1%)
- 45% samohranih roditelja živi u riziku od siromaštva te su daleko najugroženija skupina među osobama prema vrsti kućanstva, iako je vrijednost u odnosu na 2012. godinu pala za otprilike 5%, ova skupina je i dalje neprihvatljivo izložena siromaštvu

Evidentno je da su gotovo uvijek iste zemlje u svim pokazateljima najbolje odnosno najgore što je ustvari rezultat njihovih vlada kada su u pitanju odluke o minimalnom dohotku te tko ima pravo ostvariti takav dohodak ali i koliki je on u svakoj od država. Države koje svojim mjerama konstantno unaprjeđuju sustav socijalne zaštite ciljano na područja novčanih naknada za programe socijalne skrbi ali i naknadu za nezaposlene uvijek će se nalaziti među društvima koja imaju najniže stope siromaštva. Države bi trebale voditi brigu o tome kakvo društvo one žele imati u svojoj državi te bi vođeni time trebali donositi vlastite političke poteze i odluke.

Analizirajući pokazatelje siromaštva u Republici Hrvatskoj, zanimljiva je činjenica da oni bilježe trend pada od 2013. godine te prvim pogledom na takvu situaciju pomisli se kako se situacija u našoj zemlji postupno poboljšava otkad smo postali članica EU. Tužna istina je zapravo da se ulaskom u EU omogućilo olakšano i nesmetano iseljavanje te je naša slika poboljšanja siromaštva zapravo odraz mnogobrojnog iseljavanja u inozemstvo te su ove pozitivne strane nažalost rezultat odlaska upravo najugroženijih skupina, mladih, nezaposlenih ali i samohranih osoba u razvijenije države.

LITERATURA

Knjige:

1. Aksentijević, Karaman, N., N. Bogović, Denona i Ježić, Z., *Ekonomika razvoja*, Rijeka, Ekonomski fakultet, 2009.
2. Haralambos, M. i M. Holborn, *Sociologija: teme i perspektive*, Zagreb, Golden marketing, 2002.
3. Landes, D., *Bogatstvo i siromaštvo naroda - zašto su neki tako bogati a neki tako siromašni*, Zagreb, Masmedia, 2003.
4. Sachs J., *Kraj siromaštva – ekonomske mogućnosti našeg doba*, Zagreb, Algoritam 2007.
5. Samuelson, P. i W. Nordhaus, *Ekonomija*, Zagreb, MATE d.o.o., 2011.
6. Šundalić, A., *Sociologija*, Osijek, Ekonomski fakultet, 2011.

Članci i internet izvori:

1. Državni zavod za statistiku, *Pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti u 2018.*, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/14-01-01_01_2019.htm, [22.07.2020.]
2. Hutckhinsonova enciklopedija, *Ciklus siromaštva*, <https://encyclopedia.thefreedictionary.com/Cycle+of+poverty> [18.07.2020.]
3. European Comission, *Poverty and social exclusion in rural areas*, <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2087&langId=en>, [02.08.2020.]
4. EUROSTAT, *At risk of poverty rate after social transfers*, https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-datasets/-/T2020_52 [22.07.2020.]
5. EUROSTAT, *At risk of poverty rate before social transfers by sex – EU-SILC-survey* <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesov250/default/table?lang=en> [22.07.2020.]
6. EUROSTAT, *At-risk-of poverty rate by most frequent activity status*, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/productsdatasets/product?code=tessi124> [30.07.2020.]

7. EUROSTAT, *European Pillar of Social Rights*,
https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights_en, [07.08.2020.]
8. EUROSTAT, Glossary – Material deprivation,
https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Glossary:Material_deprivation, [02.08.2020.]
9. EUROSTAT, *Investing in children*,
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1060&langId=en>, [07.08.2020.]
10. EUROSTAT, *People at risk of poverty or social exclusion*,
https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/t2020_50
[25.07.2020.]
11. EUROSTAT, *People at risk of poverty or social exclusion by age and sex*,
https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_peps01&lang=en, [29.07.2020.]
12. EUROSTAT, *People at risk of poverty or social exclusion by degree of urbanisation*,
https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_peps13&lang=en, [02.08.2020.]
13. EUROSTAT, *People at risk of poverty or social exclusion by educational attainment level*,
https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_peps04&lang=en, [29.07.2020.]
14. EUROSTAT, *People at risk of poverty or social exclusion by income quintile and household type*,
https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_peps03&lang=en, [29.07.2020.]
15. EUROSTAT, *People at risk of poverty or social exclusion by level of activity limitation*,
https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=hlth_dpe010&lang=en, [30.07.2020.]
16. EUROSTAT, *People living in households with very low work intensity*,
https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_51&plugin=1, [02.08.2020.]

17. EUROSTAT, *Severely materially deprived people*,
https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/sdg_01_30
[pristupljeno: 02.08.2020.]
18. EUROSTAT, Statistički podaci o dohodovnom siromaštvu,
<https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?oldid=286506>,
[22.07.2020.]
19. EUROSTAT, *The European Semester*, https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_en
[07.08.2020.]
20. Udruga Pragma, S. Fišer, *Siromaštvo i nejednakost u EU*, Zagreb, 2016.
http://www.udrugapragma.hr/wpcontent/uploads/2016/02/HMPS_publicacija-SIROMASTVO-INEJEDNAKOST-U-EU.pdf [20.07.2020.]

POPIS SLIKA, GRAFIKONA I TABLICA

Grafikon 1. Stopa rizika od siromaštva u Europskoj uniji prije socijalnih transfera u razdoblju 2008. - 2018., izraženo u postotku	10
Grafikon 2. Stopa rizika od siromaštva u Europskoj uniji prije socijalnih transfera, za 2018.godinu, prema zemljama članicama, izraženo u postotku	11
Grafikon 3. Stopa rizika od siromaštva u Europskoj uniji nakon socijalnih transfera u razdoblju 2008. - 2018., izraženo u postotku	13
Grafikon 4. Stopa rizika od siromaštva u Europskoj uniji nakon socijalnih transfera, za 2012. i 2018. godinu, prema zemljama članicama, izraženo u postotku	13
Grafikon 5. Osobe u riziku od siromaštva u Europskoj uniji u razdoblju 2008. – 2018. godine, izraženo u milijunima osoba	15
Grafikon 6. Osobe u riziku od siromaštva u Europskoj uniji za 2012. i 2018. godinu, prema zemljama članicama, izraženo u postotku	16
Grafikon 7. Osobe u riziku od siromaštva u Europskoj uniji, prema spolu i dobnoj skupini za 2018. godinu, izraženo u postotku	17
Grafikon 8. Osobe u riziku od siromaštva u Europskoj uniji za 2012. i 2018. godinu prema vrsti kućanstva, izraženo u postotku	18
Grafikon 9. Osobe u riziku od siromaštva za 2012. i 2018. godinu, prema razini obrazovanja, izraženo u postotku.....	19
Grafikon 10. Osobe u riziku od siromaštva prema najčešćem statusu aktivnosti, za 2012. i 2018. godinu, izraženo u postotku	20
Grafikon 11. Osobe u riziku od siromaštva za 2012. i 2018. godinu prema ograničenju aktivnosti, izraženo u postotku.....	21
Grafikon 12. Osobe u riziku od siromaštva za 2012. i 2018. godinu, prema stupnju urbanizacije, izraženo u postotku.....	22
Grafikon 13. Osobe u teškoj materijalnoj deprivaciji u Europskoj uniji za razdoblje 2008. – 2018. godine, izraženo u milijunima osoba.....	24
Grafikon 14. Osobe u teškoj materijalnoj deprivaciji za 2012. i 2018. godinu prema zemljama članicama, izraženo u postotku	25
Grafikon 15. Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada u Europskoj uniji za 2012. i 2018. godinu, prema zemljama članicama, izraženo u postotku	27
Grafikon 16. Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada u Europskoj uniji u razdoblju 2008. – 2018., izraženo u milijunima osoba.....	27
Grafikon 17. Stopa rizika od siromaštva u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj za razdoblje 2010. – 2018. godine, izraženo u postotku	29
Grafikon 18. Osobe u riziku od siromaštva u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, za razdoblje 2010. – 2018. godine, izraženo u postotku	30
Grafikon 19. Osobe u teškoj materijalnoj deprivaciji u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj, za razdoblje 2010. – 2018. godine, izraženo u postotku	31
Grafikon 20. Osobe koje žive u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada u Europskoj uniji i Republici Hrvatskoj za razdoblje 2010. – 2018. godine, izraženo u postotku	32

SAŽETAK

Ovim je završnim radom prvenstveno definirano siromaštvo te njegovi koncepti kako bi se olakšalo daljnje razumijevanje. Tema je rada usmjerena na siromaštvo u Europskoj uniji te je obrađen svaki od pokazatelja posebno: stopa rizika od siromaštva, AROP pokazatelj te se u sklopu tog pokazatelja posebno analiziraju društvene skupine koje su najviše pogođene, odnosno izložene riziku od siromaštva. Na razini je Europske unije čak 108,8 milijuna ljudi izloženo riziku od siromaštva. Iako se čini kao veliki broj, činjenica je da je taj broj smanjen u odnosu na prethodne godine. Stopa rizika od siromaštva prije socijalnih transfera u 2018. godini iznosi 25,5%, a nakon socijalnih transfera 17,1%. Na kraju rada navedene su mjere, odnosno programi koje provodi Europska unija među svojim zemljama članicama u borbi protiv siromaštva. Ključne riječi: siromaštvo, apsolutno siromaštvo, relativno siromaštvo, rizik od siromaštva, siromaštvo u EU te su analizirani pokazatelji siromaštva za Republiku Hrvatsku.

Ključne riječi: siromaštvo, apsolutno siromaštvo, relativno siromaštvo, rizik od siromaštva, siromaštvo u EU

SUMMARY

This thesis primarily defines poverty and its concepts to facilitate further understanding. The first part of the thesis is focused on poverty in the European Union and each of the indicators is treated separately: at-risk-of-poverty rate, AROPE indicator, and within indicator the social groups most affected or exposed to the risk of poverty are analyzed separately. At EU level, as many as 108.8 million people are at risk of poverty, although it seems like a large number, the fact is that it has decreased compared to previous years. The at-risk-of-poverty rate before social transfers in 2018 is 25.5% and after social transfers 17.1%. At the end of the thesis, the measures or programs implemented by the European Union in the fight against poverty among its member states and also are analyzed the indicators of poverty for Croatia.

Key words: poverty, absolute poverty, relative poverty, risk of poverty, poverty in the EU